

**İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI
KULLANIMININ ENFLASYON İLE İLİŞKİSİ:
TÜRKİYE ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

Özlem KARAKAYA

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Huriye Gonca DİLER

Ağustos, 2019

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI
KULLANIMININ ENFLASYON İLE İLİŞKİSİ:
TÜRKİYE ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Hazırlayan
Özlem KARAKAYA

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Huriye Gonca DİLER

AFYONKARAHİSAR 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İşlem Tutarı Bazında Kredi Kartı Kullanımının Enflasyon ile İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

08 /08./2019

Özlem KARAKAYA

İmza

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

ÖZET

İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI KULLANIMININ ENFLASYON İLE İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Özlem KARAKAYA

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İKTİSAT ANABİLİM DALI

Ağustos 2019

Danışman: Dr. Huriye Gonca DİLER

Çalışmada işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasındaki ilişki incelenmiştir. İlk bölümde kredi kartının tanımı ele alınmış, kredi kartı sistemleri ve kredi kartlarının olumlu ve olumsuz yönleri ile kredi kartlarında işlem türleri ve kredi kartlarının dünya ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi, Türkiye’deki kredi kartı uygulaması anlatılmıştır. İkinci bölümde enflasyon kavramı, enflasyon çeşitleri ve enflasyon nedenlerine yer verilmiş, enflasyonun teorileri anlatılmıştır. Üçüncü bölümde ise; literatür araştırmalarının doğrultusunda Türkiye’de işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon ve para arzı arasında bir ilişkinin var olup olmadığını incelemek amacıyla yapılacaktır. Bu çalışmadaki değişkenler arasındaki ilişki, zaman serisi analiziyle aylık veriler kullanılarak araştırılacaktır. İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı verilerini; Bankalararası Kart Merkezi’nden, enflasyon verileri; TÜİK’ den tedarik edilmiştir. İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon değişkenlerine ait veriler 2009-2018 dönemini kapsamaktadır. Çalışmada işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasındaki ilişki, ARDL koentegrasyon ve Toda Yamamoto nedensellik testleri kullanılarak araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, kredi kartı, para arzı, nedensellik.

ABSTRACT

TRANSACTION AMOUNT OF CREDIT CARD USAGE ON THE BASIS OF RELATIONS WITH INFLATION: AN APPLICATION ON TURKEY

Özlem KARAKAYA

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

DEPARTMENT OF ECONOMY

August 2019

Advisor: Assist Prof. Dr. Huriye Gonca DİLER

In this study, the relationship between credit card usage and inflation is examined on transaction amount basis. In the first part the definition on the credit card is discussed, creditcard systems and their positive and negative direction of credit cards and credit card transactions and historal development of the world in Turkey, Turkey to implement the credit card is explained. In the second part the concept of inflation, types of inflation and causes of inflation, theories of inflation an explained. In the third section; inflation princess with some amount of research literature in Turkey line with their credit card usage and whether there is a relationship in the supply of money in order to examine whether it will be done between. The relationship between the variables in this study, time series analysis and monthly data will be investigated credit card usage data based on transaction amount; inflation data from interbank card center; obtained from TUIK. The data on credit card usage and inflation changes based on transactions amount include 2009-2018 period the relationship between credit card usage and inflation on the basis of transaction amount ARDL will be investigated using cointegration and Toda-Yamamoto causality tests.

Keywords: Inflation, credit card, money supply, causality.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YEMİN METNİ.....	i
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KREDİ KART UYGULAMASI

1. KREDİ KART TANIMI.....	2
2. KREDİ KART SİSTEMLERİ.....	2
2.1. İKİ TARAFLI KREDİ KART SİSTEMİ	3
2.2.ÜÇ TARAFLI KREDİ KART SİSTEMİ.....	3
2.3.KARMA KREDİ KART SİSTEMİ.....	3
3. KREDİ KARTLARININ OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİ.....	4
3.1.KREDİ KARTLARININ OLUMLU YÖNLERİ.....	4
3.1.1. Kredi Kartlarının Kullanıcı Açısından Olumlu Yönleri.....	4
3.1.1.1. Nakit Taşıma Zorunluluğu Ortadan Kaldırılmasını Sağlama	4
3.1.1.2.Nakit Çekebilme Olanakını Sağlama.....	4
3.1.1.3. Kredilendirme Olanakı Sağlama	4
3.1.1.4. Taksitle Alışveriş Yapabilme Olanakı Sağlama	5
3.1.1.5. Ek Kart Kullanabilme Özelliğini Sağlama.....	5
3.1.1.6. Borç Ödemeyi Sağlama.....	5
3.1.1.7. Yurt Dışında Kullanabilmeyi Sağlama	5
3.1.1.8. Saygınlık Kazandırmayı Sağlama	5
3.1.1.9. Kampanyalardan ve Promosyonlardan Yararlanmayı Sağlama.....	5

3.1.2.Kredi Kartının Üye İşyeri Açısından Olumlu Yönleri	6
3.1.3.Kredi Kartları Kurumları Açısından Olumlu Yönleri.....	6
3.1.4. Kredi Kartlarını Kabul Eden Banka Yönünden Olumlu Yönleri	6
3.2. KREDİ KARTLARININ OLUMSUZ YÖNLERİ.....	7
4. KREDİ KARTLARINDA İŞLEM TÜRLERİ.....	7
5. KREDİ KARTLARININ DÜNYA VE TÜRKİYE’DEKİ TARİHSEL GELİŞİMLERİ.....	8
5.1. KREDİ KARTLARININ DÜNYADAKİ TARİHSEL GELİŞİMİ.....	8
5.2. KREDİ KARTLARININ TÜRKİYE’DEKİ TARİHSEL GELİŞİMİ.....	9
6. TÜRKİYE’DEKİ KREDİ KART UYGULAMASI.....	10
6.1. BANKALARARASI KART MERKEZİ.....	10
6.2. BANKALARARASI KART MERKEZİ KOMİTELERİ.....	12
6.2.1. Pazar Geliştirme Komitesi.....	12
6.2.2. Güvenlik Komitesi.....	12
6.2.3. Operasyon ve Teknoloji Komitesi.....	12
6.2.4. İş Geliştirme Komitesi.....	12
6.2.5.Hakem komitesi	13
6.2.6 ATM Paylaşım Komitesi.....	13

İKİNCİ BÖLÜM

ENFLASYON KAVRAMI, ÇEŞİTLERİ, NEDENLERİ, TEORİLERİ, KREDİ KARTLARI VE İKTİSAT TEORİSİ

1.ENFLASYON KAVRAMI.....	14
2.ENFLASYON ÇEŞİTLERİ.....	15
2.1.İLİMLİ ENFLASYON.....	15
2.2.YÜKSEK ORANLI ENFLASYON.....	15
2.3. HİPER ENFLASYON.....	15
3. ENFLASYON NEDENLERİ.....	16
3.1. TALEP ENFLASYONU.....	16
3.2. MALİYET ENFLASYONU.....	17

3.3. YAPISAL ENFLASYON.....	19
4. ENFLASYON TEORİLERİ.....	20
4.1. KLASİK YAKLAŞIM.....	20
4.1.1. Miktar Teorisi ve Fischer'in Mübadele Denklemi:	21
4.1.2. Cambridge Denklemi: Cambridge yaklaşımı:	21
4.2. KEYNESYEN YAKLAŞIM.....	22
4.3. MONETARİST YAKLAŞIM.....	23
4.4. YAPISALCI YAKLAŞIM.....	24
5. KREDİ KARTI HARCAMALARININ ENFLASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	25
5.1. KREDİ KARTLARI VE İKTİSAT TEORİSİ.....	25
5.2. KREDİ KARTI HARCAMALARININ ENFLASYON ÜZERİNE ETKİSİ.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE 2009-2018 YILLARI ARASINDA İŞLEM

TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI KULLANIMI VE

ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

1. ÇALIŞMANIN LİTERATÜR İNCELEMESİ.....	28
1.1. İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI KULLANIMI VE ENFLASYON İLİŞKİSİNİ ARAŞTIRAN YABANCI LİTERATÜR ÇALIŞMALARI.....	28
1.2. TÜRKİYE'DE İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI KULLANIMI VE ENFLASYON İLİŞKİSİNİ ARAŞTIRAN LİTERATÜR ÇALIŞMALARI.....	29
2. ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ.....	30
2.1. ZAMAN SERİLERİNDE DURAĞANLIK ANALİZİ.....	31
2.1.1. Birim Kök Testi.....	31
2.1.1.1. Dickey-Fuller (DF) Birim Kök Test	31
2.1.1.2. Genişletilmiş Dickey-Fuller (Augmented Dickey-Fuller ADF)	

Birim Kök Testi	32
2.2. ZAMAN SERİLERİNDE KOENTTEGRASYON (EŞBÜTÜNLEŞME) ANALİZİ.....	33
2.2.1. ARDL (Autoregressive Distibuted Lag) Yaklaşımı	34
2.3. TODA-YAMAMOTO NEDENSELLİK TESTİ.....	36
3. VERİ SETİ.....	37
4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	37
4.1. BİRİM KÖK TESTİ SONUÇLARI.....	37
4.2. ARDL SONUÇLARI.....	38
4.3. TODA-YAMAMOTO NEDENSELLİK TESTİ SONUÇLARI.....	44
5. SONUÇ.....	46
KAYNAKÇA.....	47

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Bkm Bölümleri.....	11
Tablo 2. Geliştirilmiş Dickey Fuller (ADF) Birim Kök Testi Sonuçları.....	38
Tablo3. ARDL Yaklaşımının Sonuçları	39
Tablo 4. Maksimum Gecikme Uzunluğunun Belirlenmesi.....	40
Tablo 5. ARDL (1,0,0) Modelinin Tahmin Sonuçları.....	41
Tablo 6. ARDL (1,0,0) Hata Düzeltme Modelinin Uzun Dönem Sonuçları.....	41
Tablo 7. ARDL (1,0,0) Modelinin Uzun Dönem Katsayıları	42
Tablo 8. Toda-Yamamoto Nedensellik Testinin Sonuçları.....	45

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Talep Enflasyonu	17
Şekil 2. MaliyetEnflasyonu.....	19
Şekil 3. CUSUM Testi Sonucu	43
Şekil 4. CUSUM Q Testi Sonucu.....	43

KISALTMALAR DİZİNİ

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- AD** : Toplam Talep
- ADF** : Genişletilmiş Dickey-Fuller Testi
- ARDL** : Otopregresif Dağıtılmış Gecikmeli Model
- AS** : Toplam Arz
- A.Ş.** : Anonim Şirketi
- ATM** : Otomatik Vezne Makinası
- BKM** : Bankalararası Kart Merkezi
- DF** : Dickey-Fuller Testi
- IP** : Uluslararası Koruma Kodu
- KK** : Kredi Kartı
- KPSS** : Kwiatkowski, Phillips, Schmidt ve Shin Birim Kök Testi
- T.A.Ş.** : Türk Anonim Şirketi
- TEFE** : Toptan Eşya Fiyat Endeksi
- TÜFE** : Tüketici Fiyat Endeksi
- TÜİK** : Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

Bankacılık sektörü ülke ekonomisinde 1980 yılından sonra gelişerek çok önemli bir yere sahip olmuştur. Gelişen bankacılık sektöründe son yıllarda tüketicilerin ihtiyaçlarının artması aynı zamanda teknolojinin gelişmesiyle yeni ödeme araçlarına ihtiyaç duyulmuştur. Ödeme araçlarından biri olan kredi kartının kullanımı her geçen yıl daha da artmıştır.

Kredi kartları günümüzde en çok kullanılan tüketici finansman araçlarından biridir. Kredi kartları kullanma oranı her geçen yıl daha da artmıştır. Kredi kartı, bankaların müşterilerine belli bir zaman diliminde ve belli bir miktar limit dahilinde harcamalarda kullanmak üzere imkan tanıdığı ödeme ve borçlanma aracıdır.

Kredi kartları kullanımının, nakit taşıma zorunluluğunu ortadan kaldırma, nakit çekebilme, taksitle alışveriş yapılabilme gibi birçok avantajları vardır.

Makroekonomik sorunlardan en başta gelen enflasyon, fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi ve paranın satın alma gücünde düşüşler meydana gelmesidir. Ekonomide gelir dağılımını ve düzeyini, yatırımların verimliliğini, ücret, maaş ve istihdam seviyesini enflasyon belirlemektedir.

Bu çalışmada 2009-2018 yılları arasındaki işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla yapılan çalışma 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kredi kartı hakkında teorik bilgiler verilmiştir. Bu kapsamda kredi kartının tanımı, kredi kart sistemleri, kredi kartının olumlu ve olumsuz yönleri ve Türkiye'deki kredi kart uygulaması ele alınmıştır.

İkinci bölümde; enflasyonun tanımı ve özellikleri, enflasyonun çeşitleri ve teorileri ayrıca kredi kartı harcamalarının enflasyon üzerindeki etkilerine yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise; Türkiye'de işlem tutarı bazında kredi kart kullanımının enflasyon ile ilişkisi üzerine Toda - Yamamoto nedensellik testleri ve ARDL koentegrasyon analizi yapılacaktır. İşlem tutarı bazında kredi kart kullanımı ile enflasyon arasında bir ilişki olup olmadığı, eğer ilişki varsa hangi yönde olduğu anlatılacaktır. Daha sonra elde edilen sonuçlar değerlendirilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KREDİ KART UYGULAMASI

1.KREDİ KART TANIMI

Kredi, kelime anlamı olarak saygınlık, itibar demektir. Ekonomi bilimi bakımından kredi kartı, banka ya da finansal kurum adına olan, müşterilerine önceden verilen limitler dahilinde yurtiçi ve yurt dışı anlaşmalı iş yerlerinden her türlü satın alma ve nakit ödeme birimleri veya otomatik olarak para veren makinelerden nakit çekmek amacıyla kullanılan karttır (Yılmaz, 2000).

Belirli limitler dahilinde verilen kredi kartı ile nakit olmasa bile harcama yapılabilir, nakit çekilebilir. Banka, mal ve hizmet alışveriş tutarını hesaplar ve her ay ödenmesi gereken tutarı hesap bildiriminde belirtir. Kart kullanıcısı son ödeme tarihine kadar bankanın belirlediği tutarın tamamını ya da bankanın belirlediği minimum ödeme miktarını öder. Minimum miktar ödendiği takdirde geri kalan tutar tekrar faiz karşılığı kredilendirilir. Kredi kartının üzerinde sahibinin adı, soyadı, imzası, kart numarası ve geçerlilik süresi vardır (Yardımcı, 2006).

Kaya (2009), Kredi kartı, banka ile kart sahibi arasında yapılan sözleşmeye göre kart sahibinin bankanın belli koşullarla sağladığı kredi olanağının kullanılmasını sağlayan araçtır.

Kredi kartlarının çeşitli fonksiyonları vardır. Bunlardan biri ödeme aracı olma fonksiyonudur. Mal ve hizmet satın alımında yanlarında nakit bulundurmadan ödeme işlemini gerçekleşmesini sağlamaktadır. Diğer bir fonksiyon ise kredi kullanabilme fonksiyonudur. Bu fonksiyon sayesinde kredi kartı sahipleri ödemelerini zamana yayarak, taksitler halinde kredi kullanmalarına olanak vermektedir (Göksu, 2012).

2. KREDİ KART SİSTEMLERİ

Kredi kartları bankalar, ticari kuruluşlar ve kredi kartı sistemini kurup organize etmek amacıyla görev yapan kredi kartı şirketleri tarafından çıkarılır. Kredi kartını çıkaran kuruluş, hem mal ve hizmet sunan işletmelerle hem de kart sahibi

olmak isteyen kişilerle sözleşmeler imzalayarak kredi kartı sistemini organize eder (Zöhre, 2008).

2.1. İKİ TARAFLI KREDİ KART SİSTEMİ

İki taraflı kredi kartı sistemi, kredi kartını piyasaya çıkaran kuruluşun müşterilerine kredi kartı vererek anlaşmalı işyerlerinde yaptıkları alışverişlerde müşterilerin peşin para ödemedi mal ve hizmet satın alması şeklinde çalışmaktadır. Bu sistemde ki taraflar; mal ve hizmet sunan ticari işletme ile kredi kartı sahibidir (Çeker, 1992).

2.2. ÜÇ TARAFLI KREDİ KART SİSTEMİ

Üç taraflı sistemde kart sahibi, mal ve hizmet sunan ticari işletme ile sistemin organizasyonunu sağlayan kartı çıkaran kuruluş taraflar olarak tanımlanır. Kredi kartını piyasaya çıkaran kuruluş, kart kullanıcıları tarafından yapılan harcama tutarlarını üye iş yerine ödeme garantisi bildirerek riski üzerine almaktadır. Kart kullanıcısı sözleşmede belirtilen şekilde kartı çıkaran kuruluşa yaptığı harcamaları ödemekle yükümlüdür. Kart sahibi, kredi kartı sağlayan kurum ile anlaşma yapan tüm iş yerlerinde kartını kullanabilmektedir. Kredi kartıyla yapılan alışverişlerin tutarları üye işyerlerince sahiplerine ait harcama belgeleriyle birlikte kartı piyasaya çıkaran kuruma ibraz edilir ve bu tutarlar üye iş yerine ödenir. Kart sağlayan şirket, kart sahibine aylık hesap bildirim cetveli ile yapılan harcamaların ödenmesi konusunda bilgilendirmede bulunur (Karabulut, 2008).

2.3. KARMA KREDİ KART SİSTEMİ

Kredi kartı sisteminde hem iki taraflı sistemi hem de üç taraflı sistemi içinde bulunduran sistem karma sistem olarak adlandırılır.

Karma sistemde mal ve hizmet sunan bazı şirketlerin kendi aralarında anlaşmak amacıyla ortak kredi kartı çıkardıkları görülebilmektedir. Kredi kartlarının hem kartı çıkaran kuruluşta hem de anlaşmaya taraf olan diğer işletmelerde de kullanılma sistemi karma sistem şeklinde tanımlanmaktadır. Kart sahibi, kredi kartını hem kartı veren işletmede hem de anlaşmalı işletmelerde kullanabilmektedir (Kükürer, 2006).

3. KREDİ KARTLARININ OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİ

3.1. KREDİ KARTLARININ OLUMLU YÖNLERİ

3.1.1. Kredi Kartlarının Kullanıcı Açısından Olumlu Yönleri

Kredi kartını kullanan müşterilere kullanım kolaylığı sağlaması açısından kredi kartının birtakım olumlu yönleri vardır.

3.1.1.1. Nakit Taşıma Zorunluluğu Ortadan Kaldırılmasını Sağlama

Kredi kartı kullanıcıları, satın almak istedikleri mal ve hizmet bedelini nakit kullanımına gerek duymadan günün her saat diliminde kart sayesinde ödeyebilmektedirler. Bu sayede nakitin elden ele dolaşması sebebiyle çeşitli hastalıklar önlenmekte ayrıca sahte para, kayıp ve çalıntı durumlarının da önüne geçilebilmektedir. Kart kullanıcısı kredi kartının kayıp, çalıntı durumunda kartın anlaşmalı olduğu banka ile iletişime geçip herhangi bir kötü ihtimale karşı bankadan kartın iptalini ve yeni kartın çıkarılmasını isteyebilmektedir (Gelmez, 2010).

Öte yandan nakitin üzerinde taşımamanın fırsat maliyetinden yararlanılmış olunur. Para bankadayken faiz geliri elde edilir. Kart ile yapılan alışveriş borcu belli bir tarihe erteler bu da müşteriye ödeme kolaylığı sağlar (Bilgen, 2008).

3.1.1.2. Nakit Çekebilme Olanasını Sağlama

Günümüzde kullanılan kredi kartlarının çoğuna nakit çekebilme özelliği tanımlanmıştır. Kredi kart kullanıcıları kefil ve herhangi bir koşul olmadan, beklemeden kendi kartından nakit çekebilmektedir. Böylelikle günün her saatinde kredi kartının sağladığı bu özellikten yararlanabilmektedirler. Ayrıca nakit çekebilme olanağından faydalanmak isteyen kart kullanıcıları yurt dışında kartın anlaşmalı olduğu banka dışındaki bir ATM’de belli miktar komisyon ve masraf karşılığında işlemini gerçekleştirebilmektedir (Yılmaz, 2006).

3.1.1.3. Kredilendirme Olanasını Sağlama

Kart sahiplerinin belli bir zaman periyodunda ellerine geçen hesap özetinde ödenmesi istenen asgari tutarı ödemeleri koşulu ile geriye kalan borçlarını aylık taksitler halinde kredilendirme fırsatından yararlanabilmektedirler (Kaya, 2009).

3.1.1.4. Taksitle Alışveriş Yapabilme Olanığı Sağlama

Kredi kart kullanıcıları yapmış oldukları alışverişleri faiz ya da faiz olmadan bankaların işyerleri ile yapmış oldukları anlaşmalar dahilinde taksitlendirme imkanına sahip olabilmektedirler (Kaya,2009).

3.1.1.5. Ek Kart Kullanabilme Özelliğini Sağlama

Ek kart, kredi sahibinin yakınlarına verilen ve kredi kartının tüm avantajlarına sahip kredi kartıdır. Asıl kart ve ek kart ile yapılan alışverişler tek bir hesap özetinde yani asıl kartın hesap bildirim cetvelinde asıl kredi kart sahibine bildirilmektedir (Yardımcı, 2006).

3.1.1.6. Borç Ödemeyi Sağlama

Elektrik, su, telefon, doğalgaz faturalarını ödemek için kredi kart sahipleri faturalarını öderken sıra beklememek ya da ödeme tarihini unutmamak için anlaşmalı bankaya otomatik ödeme talimatı vermektedirler (Göksu, 2012).

3.1.1.7. Yurt Dışında Kullanabilmeyi Sağlama

Bankaların çıkardığı uluslararası özelliğe sahip olan kredi kartları ülke dışında da kullanılabilir. Yurt dışında bulunan kart sahibinin nakitsiz kalma riskini ortadan kaldırmaktadır. Bu sayede daha fazla harcama imkanına sahip olur ve tüm ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir (Ezengin, 2009).

3.1.1.8. Saygınlık Kazandırmayı Sağlama

Kredi kartı sahibi olmak, toplum arasında saygınlık olarak kabul edilmektedir. Kredi kartı talep eden kişinin saygınlığı kartı veren kurum tarafından değerlendirilmektedir. Kredi kart sahibi olan kişi, kart ile ödeme yaptığında yanında nakit olmadığı için ödemede sorun yaşamaz, aksine kredibilitesi olan müşteri olarak değerlendirilir. Ayrıca kredi kart sahibi üzerinde nakit olmasa da kredi kartı ile istediğini alabileceği için devamlı güven duygusu taşımaktadır (Göktaş, 2006).

3.1.1.9. Kampanyalardan ve Promosyonlardan Yararlanmayı Sağlama

Kredi kart kullanımına talep oluşturmak amacıyla bankalar arasında rekabet söz konusu olmaktadır. Bankalar kredi kartına olan talebi arttırmak için çeşitli kampanya ve promosyonlar sunmaktadırlar. Ayrıca anlaşmalı iş yerleri ile anlaşarak

kullanıcılar tarafından yapılan alışverişlere puanlar sunarak kredi kart kullanımına talepleri arttırmaya çalışmaktadırlar (Dağalp, 2007).

Ayrıca üye işyerlerinden yapılan alışverişlerin tutarları üzerinden belli bir oran dahilinde puan toplanarak diğer alışverişlerde indirim kazanma olanağı da oluşturulmaktadır (Kaya, 2009).

3.1.2.Kredi Kartının Üye İşyeri Açısından Olumlu Yönleri

Her geçen yıl artan kredi kart kullanımını kabul eden işyerleri için birçok avantajlar vardır. Alışveriş yapmak isteyen kredi kartı sahipleri, ödemelerinde kartı kabul eden iş yerlerini tercih ettiklerinde, iş yerlerinin müşteri sayılarının ve iş yerlerinde yapılan harcamaların da artmasını sağlamaktadırlar. Kredi kartı ile yapılan alışverişten sonra üye iş yerleri, ödeme garantisinden ve alacaklarının kısa sürede tahsil edilmesi gibi avantajlardan faydalanabilmektedirler. Eğer işyeri kredi kartı ile değil de taksitli satış yaptıysa borcun ödenmemesi durumunda borcun takibi gibi bir sorun oluşmayacaktır. Ayrıca alışveriş sırasında yanlış yapılan hesaplamalar banka aracılığı ile tespit edilerek düzeltilebilmekte ve işyeri nakit işlemler sonunda paranın yıpranması ve sahte olması gibi durumlardan korunmaktadır (Atilla, 2002).

3.1.3.Kredi Kartları Kurumları Açısından Olumlu Yönleri

Dünyada kredi kart kurumları VISA, MASTER CARD, AMEX, DINNERS CLUB, JCB olmak üzere 5 tanedir. Bu kuruluşlara ait çok sayıda kredi kartı mevcuttur. Kredi kartı kurumları bankalara kredi kartı sistemlerini verirken veya sistem sürerken sağlanan hizmetler sayesinde ücret ve komisyon adıyla gelirler elde ederek maliyetlerini en aza indirmektedirler. Bu tür kazançlar, kredi kartı sağlayıcı kurumlar için önemlidir (Kükre,2006).

3.1.4. Kredi Kartlarını Kabul Eden Banka Yönünden Olumlu Yönleri

Kredi kartı sistemlerinin uygulaması bankalarla işbirliği sayesinde yapılmaktadır. Çünkü kart kullanıcısının yaptığı alışverişlerindeki ödeme garantisinin bir kurum tarafından üstlenilmesi önemlidir. Kart sahibinin ödeme durumunu belirlemek, mevduat hesabını ve hesap özetini tutmak, kart ödemelerini kullanıcının hesabından düşürmek gibi işlemleri bankalar organize etmektedirler (Ari, 2008).

Ayrıca bankalar yapılan her alışverişten anlaşmalı işyerlerinden ek bir komisyon alır. Kredi kartları belli gelir düzeyindeki kişilerde bulunduğundan aynı zamanda bu kişiler mevduat müşterileri olabilirler. Yabancı kullanıcıların Türkiye’de kredi kartları ile yapılan harcamalarıyla önemli ölçüde döviz sağlamaktadırlar (Atay, 1993).

3.2. KREDİ KARTLARININ OLUMSUZ YÖNLERİ

Kredi kartı kullanımının olumsuz yönleri (Çırpan, 2000).

- Kredi kartı kuruluşu ile anlaşmalı işyerleri ödeyeceği komisyonu fiyatlara yansıtarak kart sahibinin alacağı mal veya hizmete daha yüksek fiyat ödemesine neden olur.
- Kredi kartı kullanıcıları kartı çıkaran kuruma belli zamanlarda aidat öderler.
- Kredi kartı ile işlemler daha kolay olduğu için alışverişe meraklı olan kişilerin harcamalarını artırabilmektedir.
- Kredi kartına üye işyeri, kartı çıkaran kuruma yapılan her harcamada belli bir miktar komisyon öder.
- Kredi kartı kullanıcısı iradesi dışında harcama yaparak borcunu ödeyememesi durumunda banka kart sahibine hukuki takip işlemleri açabilmektedir.
- Kredi kartı ile yapılan sahtekarlıklar, çalınma, kaybolma gibi durumlarda bankalar zor durumda kalmamak için çeşitli tedbirler almaktadırlar.

4. KREDİ KARTLARINDA İŞLEM TÜRLERİ

NAKİT AVANS: Kredi kart kullanıcısının nakit çekmek için bank şubesinden, ATM den ya da üye iş yerinden işlem yapmasıdır. Ülkemizde bu işlem ilk defa İş Bankası tarafından yapılmaktadır. IC koduyla tanımlanır (Yardımcı, 2006).

HARCAMA: Kredi kart sahibinin üye iş yerinde mal ve hizmet anlamında kredi kartı kullanmasıdır. IP koduyla tanımlanır (Yardımcı, 2006).

MAIL ORDER: İnternet aracılığı ile yapılan alışverişler dünyanın her yerinde ve tatil günlerinde de kart numarası ile ödenebilmektedir. Kart kullanıcısı ev, işyeri veya bulunduğu yerden alışveriş yapabilmektedir. Mal veya hizmet sunan işyeri

internet, posta vb. araçlar ile verilen siparişlerin kredi kartı ile tahsilatını kart kullanıcısı ile karşı karşıya gelmeden sisteme kart bilgileri girilerek gerçekleştirilmesine denilmektedir (Kaya, 2009).

Ülkemizde son yıllarda mail order ile yapılan işlemlerin sayısında artış olmuştur. Çünkü e-ticaretin gelişmesi ile birlikte online alışveriş sağlayan firmalarının sayısı her geçen gün artmaktadır.

5. KREDİ KARTLARININ DÜNYA VE TÜRKİYE'DEKİ

TARİHSEL GELİŞİMLERİ

5.1. KREDİ KARTLARININ DÜNYADAKİ TARİHSEL GELİŞİMİ

Dünya tarihinde peşin para ödemedi satın alma imkânı ile kredi kartı uygulaması ilk ABD'de gerçekleşmiştir. 1894'de Hotel Letter Credit Company'nin turizm harcamaları için kredi kartı kabul etmeye başladığı bilinmektedir. 1914 yılında General Petroleum Corporation of California (mobil oil) çalışanlarına ve özel müşterilerine kart uygulaması başlatmıştır. Böylelikle modern anlamda kredi kartı 20.yy başlarında ABD'de kullanılmaya başlanmıştır. 1915'de az sayıda otel, mağaza, telgraf ve demir yolu şirketi bozuk para ve jeton tedavüle çıkararak aylık kredi olanağı sağlamışlardır. Bu uygulamalar belli bir sektör dahilinde olduğu için tam anlamıyla kredi kartı özelliği taşımamaktadır (Atilla,2002).

1929 yılında Büyük Buhran yaşandığı dönemde bankaların kötü yapılanması ve sermaye kurallarını, rezerv ve kredi oranlarını belirleyen yasaların olmaması gibi durumlar karşısında kredi kartlarına ilgi azalmıştır. 2. Dünya Savaşı'nın yaşanmasıyla ABD'deki kredi kart kullanımına yasalarla sınırlamalar gelmiştir. Daha sonra 1950 yılında ABD'de günümüzde kullanılan kredi kartı ortaya çıkmıştır. O dönemlerde önemli bir avukat olan Frank McNamara müşterisi ile gittiği yemek sonrası üzerinde nakit olmadığını fark ederek hesabı kartvizitinin arkasını imzalayarak ödemesiyle gerçekleşen durum karşısında, seyahat ve eğlence amaçlı Dinners Club kredi kartını kullanıma çıkarmıştır (Yılmaz,2000).

1958 yılında Bank of America 'Band Americard ve Amexco American Express' isimli ilk uluslararası kartı ve 1965 yılında Bank Americard'ı çıkarma yetkisi için başka bankalara lisans vermeye başlamıştır. 1977 yılında "VISA USA"

adıyla kredi kartı çıkartılmıştır. ABD'nin eyaletlerinde kredi kartı çıkaran çeşitli bankalar toplanarak Master Card 'ı çıkarmışlardır. Daha sonra uluslararası düzeyde en çok tercih edilen Visa, Master Card, Amex, JCB ve Dinners Club kartları piyasaya çıkartılmıştır (Yardımcı,2006).

5.2. KREDİ KARTLARININ TÜRKİYE'DEKİ TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye 'de ilk kredi kartı Dinners Club'den yetki alınarak Koç Grubuna bağlı Setur A.Ş tarafından 1968 yılında çıkarılmıştır. Dinners Club kart çıkarıldıktan sonra Amerikan Express kartı ile Türk Express Havacılık ve Turizm Limited Şirketi piyasaya girmiştir. Söz konusu iki kart 1975 yılına kadar piyasada işlem görmüştür (Ari.2008).

1975 yılında Eurocard, Master Card ve Access kredi kartları Interbank grubu dahilinde piyasaya girmiştir. Üç kredi kartının sorumluluğu Anadolu Kredi Kartları Turizm A.Ş.'ye devredilmiştir. Kredi kartlarının piyasada gördüğü yoğun talep ve kararlılık nedeniyle 1980'den sonra bankalar da bu uygulamaya başlamıştır. Master Card/Euro Card, Visa kredi kartları çok şubeli bankalar tarafından çıkarılmış ve anlaşmalı işyerleri tarafından kabul edilmiştir. Bunun sonucunda kredi kart sistemi hızlı bir gelişme kaydetmiştir (Karabulut,2008).

Kronolojik olarak ele alırsak Türkiye'de kredi kartı uygulamasının yaygınlaşmasını sağlayan faaliyetler şöyle özetlenebilir (Kaya,2009);

- 1987 yılında kredi kartı kullanımı için ATM cihazları kurulmuştur.
- 1989 yılında ilk petrol kredi kartı "Shell Card" piyasaya çıkmıştır.
- 1990 yılında switch hizmeti sağlamak için 13 özel ve kamu bankaları işbirliği ile Bankalararası Kart Merkezi (BKM) kurulmuştur.
- 1991 yılında Elektronik Pos Terminali piyasaya girmiştir.
- 1992 yılında üzerinde fotoğraf bulunduran kredi kartı dünyada ilk kez Türkiye'de Pamuk bank tarafından ortaya çıkmıştır.
- 1993 yılında Europay/Master Card Türkiye Ofisi açılmıştır.
- 1998-1999 yılında ödemeleri taksit haline getirme puan ve mil toplama uygulaması ortaya çıkmıştır.
- 2000'li yıllarda herkesin ihtiyacına yönelik kartlar çıkarılmıştır. 2006 yılında temassız kredi kartı kullanımı piyasaya girmiştir.

- 2007 yılında ise internet üzerinden yapılacak alışverişler için ticari sitelere ve müşterilere güvenli alışveriş sağlamak amacıyla BKM 3D SECURE sistemi oluşturulmuştur. Kredi kart kullanım sayıları her geçen yıl artmıştır. 2008 yılında 44 milyona ulaşan kredi kartı sayısı 2013-2014 yıllarında 56 milyonu geçmiştir.

6. TÜRKİYE'DEKİ KREDİ KART UYGULAMASI

6.1. BANKALARARASI KART MERKEZİ

1990 yılında kurulan BKM 13 kamu ve özel Türk bankası işbirliği ile bankalar arasında oluşan sorunlara çözümler sunmak kredi kartlarının kural ve standartlarını geliştirmek amacıyla kurulmuştur (Çırpan, 2000).

Bankalararası Kart Merkezinin başlıca faaliyetleri; www.bkm.com.tr (12.10.2015)

- Ödeme sistemleri dahilinde nakit kullanım olmadan her çeşit ödeme ve para transferleri işlemlerini yapan veya destekleyen sistem, platform ve altyapıları oluşturmak, sürdürmek ve geliştirmektir.
- Bankalar arasındaki kredi kartı ve banka kartı uygulamalarıyla uygulanacak kuralları geliştirmek ve çalışmalar yapmak.
- Türkiye genelindeki bankalar arasındaki takas ve hesaplaşma işlemlerini yürütmek amacıyla uygulamalar oluşturularak yurtiçi kurallar yayınlamak.
- Yurt dışı komisyon ve kuruluşlar ile iletişim halinde olmak ve gerekli durumlarda üyelerini bu kuruluşlarda temsil etmek.
- Bankalar tarafından devam eden işlemleri daha güvenli, hızlı ve daha az maliyetli olarak tek merkezden yürütmek.

Tablo 1. Bkm Bölümleri

Bkm Ortakları	Üyeler	Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar	
Akbank T.A.Ş. Finansbank A.Ş. Garanti Bankası A.Ş. Halk Bankası A.Ş. ING Bank A.Ş. Türkiye Ekonomi Bankası A.Ş. Türkiye İş Bankası A.Ş. Türkiye Vakıflar Bankası A.Ş. Yapı Kredi Bankası A.Ş. T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş. Aktif Yatırım Bankası A.Ş. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Alternatifbank A.Ş. Anadolubank A.Ş. Asya Katılım Bankası A.Ş. Burgan Bank A.Ş. Citibank A.Ş. Denizbank A.Ş. Fibabanka A.Ş. Finansbank A.Ş. Garanti Bankası A.Ş. Halk Bank A.Ş. HSBC Bank A.Ş. ING Bank A.Ş. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Odea Bank A.Ş. Şeker Bank A.Ş.	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. İş Bankası A.Ş. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. Tekstil Bankası A.Ş. Turkish Bank A.Ş. Turkland Bank A.Ş. Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Bileşim Alternatif Dağıtım Kanalları ve Ödeme Sistemleri A.Ş. Garanti Ödeme Sistemleri A.Ş. Provus Bilişim Hizmetleri A.Ş. KARBİL Yazılım ve Bilişim Teknolojileri Tic. A.Ş.

6.2. BANKALARARASI KART MERKEZİ KOMİTELERİ

6.2.1. Pazar Geliştirme Komitesi

BKM'nin komitelerinden biri olan pazar geliştirme komitesinin çeşitli görevleri bulunmaktadır. Türkiye'de kartlı ödeme sistemleri ile ilgili stratejileri geliştirmek, kredi ve banka kartlarının kullanımını arttırmak bununla ilgili yeni projeler sunarak piyasa araştırması yapmak kart sahiplerini ve iş yerlerinin bilgi sahibi olmaları ve bilinçlenmeleri için uygulamalar düzenlemek, ödemelere aracı olan iş yerlerinin pazarlarını yürütmek ve bu amaca yönelik reklam kampanyası ile basın duyurularını yönlendirme çalışmalarını yapmak, yurtiçi ve yurtdışını kapsayan piyasa analizleri ile ödeme sistemleri sektörünü takip etmek şeklinde sıralanabilir (BKM Faaliyet Raporu, 2013).

6.2.2. Güvenlik Komitesi

BKM'nin güvenlik komitesinin işlevi Türkiye'deki ödeme sistemleri sektörüne yönelik sahtecilik ve dolandırıcılık gibi durumlara karşı yurtiçi ve yurtdışındaki gelişmeleri takip ederek bilgi paylaşımını sağlamak, güvenlik önlemlerini belirleyerek gereksinim duyulacak kural ve sınırlılıkların oluşturulmasına yardım etmek, ilgili kurumlarla ilişkileri devam ettirmek olarak sayılabilir (BKM Faaliyet Raporu,2014).

6.2.3. Operasyon ve Teknoloji Komitesi

BKM'nin operasyon ve teknoloji komitesi, yurtiçinde kartlı ödeme sistemleri işlemlerini gerçekleştiren bankalar arasındaki ortak kuralların oluşturulması, teknolojik gelişmeleri gözlemleyerek yurtiçindeki uygulama şartlarının belirlenmesi gibi faaliyetlerde bulunmaktadır (Çırpan,2000).

6.2.4. İş Geliştirme Komitesi

BKM'nin komitelerinden biri olan iş geliştirme komitesi, üyelerine verilebilecek yeni iş geliştirme ve hizmetlerin ya da üyeler tarafından ortak gereksinimlerin olabileceği yeni hizmetlerin, uygulamaların, ürünlerin, teknolojilerin konu, kapsam ve standartlarını belirlemek, yeni politika, strateji, proje, analizleri hazırlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek ve BKM yönetim kurulunun onayına sunarak ve rapor hazırlamak üzere kurulmuştur (Kaya,2009).

6.2.5.Hakem komitesi

Kartlı ödeme sistemi kurallarına uyulmamasından ve ters ibraz yolu ile çözülemeyen sorunlar için BKM üyelerinin başvurdukları komitedir (Yılmaz,2000).

6.2.6 ATM Paylaşım Komitesi

BKM'nin ATM Paylaşım Komitesi, ATM platformuna uygun çalışma kuralları ile ilgili yeni kapsam ve önerileri geliştirme, ATM platformu işlemlerinin bankalar arasında olan işlemlerinin ücretlendirme güncellemeleri için gerekli çalışmaları sürmek ve pazarlama, iş geliştirme güvenlik konularını değerlendirerek yeni uygulamalar geliştirmek bu komitenin ana faaliyetleri arasındadır (BKM Faaliyet Raporu,2014).

İKİNCİ BÖLÜM

ENFLASYON KAVRAMI, ÇEŞİTLERİ, NEDENLERİ, TEORİLERİ, KREDİ KARTLARI VE İKTİSAT TEORİSİ

1. ENFLASYON KAVRAMI

Enflasyon kavramının en önemli iktisadi problemlerden biri olduğu ekonomistler tarafından kabul görülmüştür. Enflasyon latince kökenlidir ve fiyatların şişmesi anlamına gelmektedir. Enflasyon, cari fiyatlar seviyesinin yükselmesi ve ülke parasının değer kaybetmesidir (Turan, 2010).

Enflasyon en genel tanıma göre; fiyatlar genel seviyesinin sürekli artış göstermesidir. Tanımda bahsedilen fiyatlardaki artış yalnız birkaç malda değil, ekonomide bulunan tüm mallarda ya da ekonomideki malların büyük bir kısmı için olmalıdır. Ayrıca fiyat artışları bir defa değil sürekli bir artış da olmalıdır (Dinler, 2012).

Şahin (2006), enflasyon, fiyatlar genel düzeyinde sürekli ve hissedilebilir yükselme eğilimidir. Fiyat düzeyinin devamlı ve hissedilebilir şekilde tanımlandığı gibi enflasyon, paranın satın alma değerinin düşmesi veya paranın değer kaybetmesi şeklinde de tanımlanabilir.

Enflasyon, cari fiyatlardan toplam talebin toplam arzdan fazla olması ve buna bağlı olarak fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Parasız, 2010).

Maktal (2004), Enflasyon ekonomide bulunan para arzının mal ve hizmet miktarına göre daha fazla artması nedeniyle cari fiyatlar düzeyinin sürekli yükselmesidir. Yükselmenin nedeni para arzındaki artıştır.

Enflasyonun hesaplanması fiyat endeksleri ile olmaktadır. Fiyat endekslerinin hesaplanması için mal ve hizmet sepeti oluşturulmaktadır. Bu sepette nelerin olacağı tüketim alışkanlıklarına göre seçilir ve fiyatları devamlı güncellenir. Enflasyon, 2 çeşit fiyat endeksi ile belirtilmektedir. Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve Toptan

Eşya Fiyat Endeksi (TEFE). TÜFE, tüketicilerin satın aldığı mal ve hizmetlerdeki fiyat değişimini ölçer. Mal ve hizmetler ‘Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi’ ile seçilmektedir. TEFE ise üretim icraatlarında bulunan hammaddelerdeki fiyat değişimini belirten bir endekstir (Harman,2007).

2.ENFLASYON ÇEŞİTLERİ

Enflasyon şiddet ve sürelerine göre üç kısma ayrılmaktadır;

2.1.ILIMLI ENFLASYON

Fiyatlar genel seviyesinin yavaşça yükselmesi olarak tanımlanır. İlimli enflasyon oranı yıllık olarak tek haneli yani %10’nun altında kalan enflasyondur (Ulaş, 2010).

Ülkelerin ekonomik durumuna göre normal olan bir enflasyon oranını ifade eden ılımlı enflasyonu, gelişmekte olan ülkelerin %6’nın altında, gelişmiş ülkelerin %4’ün altındaki fiyat artışları belirtmektedir. Düşük oranlı fiyat yükselmeleri paraya duyulan güveni azaltmaz. Hane halkları tasarruflarını bankada tutmanın herhangi bir zarar vereceğine düşünmemektedirler (Dinler, 2012).

2.2.YÜKSEK ORANLI ENFLASYON

Enflasyon oranının iki veya üç rakamlı hanelere geldiği zamanlarda yaşanan duruma yüksek oranlı enflasyon denilmektedir. Türkiye’de 1974-2003 yılları arasında yüksek oranlı enflasyon yaşanmıştır (Şahin, 2006).

2.3. HİPER ENFLASYON

Hiper enflasyon genellikle çoğu aylarda %50’yi aşan, günlük enflasyonun %1’in üzerinde olan enflasyon olarak tanımlanabilmektedir. Yani yıllık enflasyon oranının %500-%1000 arasında ifade edilen durumdur (Mankiw, 2010).

Ekonomi tarihinde genellikle savaş döneminde ya da sonrasında hiper enflasyon yaşanmıştır ve yeni para birimi kurulması zorunlu hale gelmiştir. 2. Dünya Savaşı sonrasında Almanya’da hiper enflasyon yaşanmıştır. Hiper enflasyon yaşanan ekonomilerde yatırımlar azalır, borsa endeksi düşer ve paradan kaçış başlar (Ulaş, 2010).

3. ENFLASYON NEDENLERİ

3.1. TALEP ENFLASYONU

Talep enflasyonu cari fiyatlar seviyesinde piyasada üretilen mal ve hizmetlerin tümünün toplam talebi karşılayamadığı zaman fiyatlardaki artış sonucunda meydana gelen enflasyonu ifade etmektedir (Harman, 2007).

Toplam talebin toplam arzı aşması sonucu oluşan talep enflasyonu çeşitli sebeplerden doğmaktadır (Zengin, 2013).

Bütçe açıkları,

Piyasadaki kredi hacminin kaydi para yaratması,

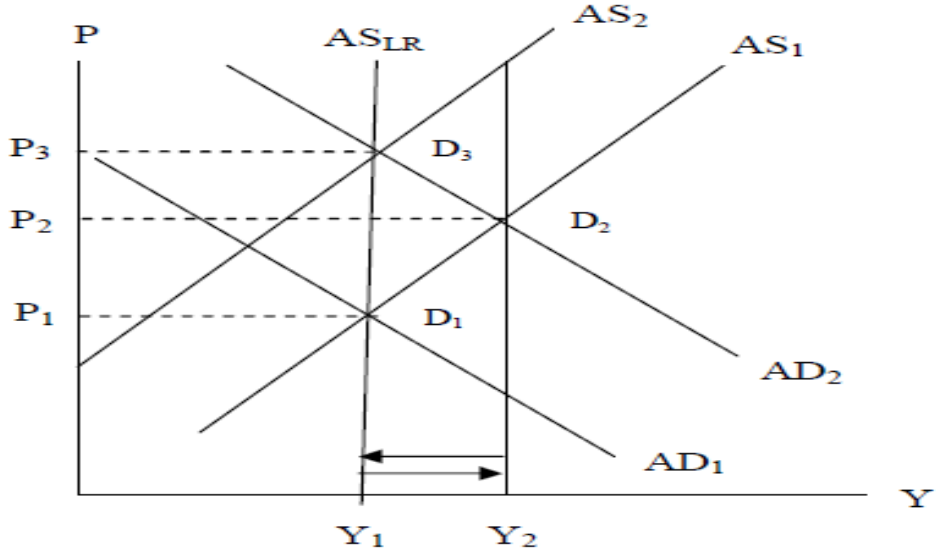
Ülkedeki yatırımların tasarrufların üzerinde olması,

İnsanların gelir düzeyinde meydana gelen ani artış ve

Ülkenin savaş durumuna girme ihtimali karşısında hane halkının tüketim talebini arttırması.

Yukarıdaki durumlarda kişiler daha fazla mala talep etmektedirler ve talepte buldukları mal için daha yüksek ödemeye razı olabilmektedirler. Böyle bir durum talep enflasyonunu ortaya çıkarmaktadır. Para arzı para talebinden fazla olursa kişilerin ellerinde bulunan para miktarındaki artış nedeniyle oluşan toplam talep artışı karşısında toplam arzın uyum sağlamaması talep enflasyonuna neden olmaktadır (Kurnaz, 2009).

Şekil 1. Talep Enflasyonu

Şekil 1’ de toplam talep eğrisi (AD1) ile toplam arz eğrisinin (AS1) kesiştiği D1 noktasında ekonomi dengededir. Y1 ise tam istihdam seviyesindeki milli geliri belirtmektedir. Fiyatlar genel düzeyi ise P1 dir. Ülkede yatırım harcamalarının artması sonucu toplam talep artarak sağa kayar ve (AD2) konumuna gelmektedir. Fiyatlar genel seviyesi P2 seviyesine gelmektedir. Milli gelir ise Y2 seviyesine gelmektedir. Bu durumda denge D2 noktasına gelmektedir. Milli gelirdeki artış (Y1-Y2) reel bir artış değil nominal bir artıştır. Çünkü milli gelir Y1’ de tam istihdam düzeyinde milli geliri arttırmak mümkün değildir. Y1-Y2 mesafesi enflasyonist açığı göstermektedir. Fiyatların P2 seviyesine ulaşması üretim faktörlerin ve iş gücü fiyatının artmasıyla üretim maliyetlerinin artmasına neden olacaktır. Böylelikle toplam arz azalarak AS1 den AS2 seviyesine gelecektir. Denge seviyesi D3 seviyesine ve milli gelir tekrar Y1 seviyesinde olacaktır. Fiyatlar düzeyi P3 noktasına yükselecektir (Dinler, 2012).

3.2. MALİYET ENFLASYONU

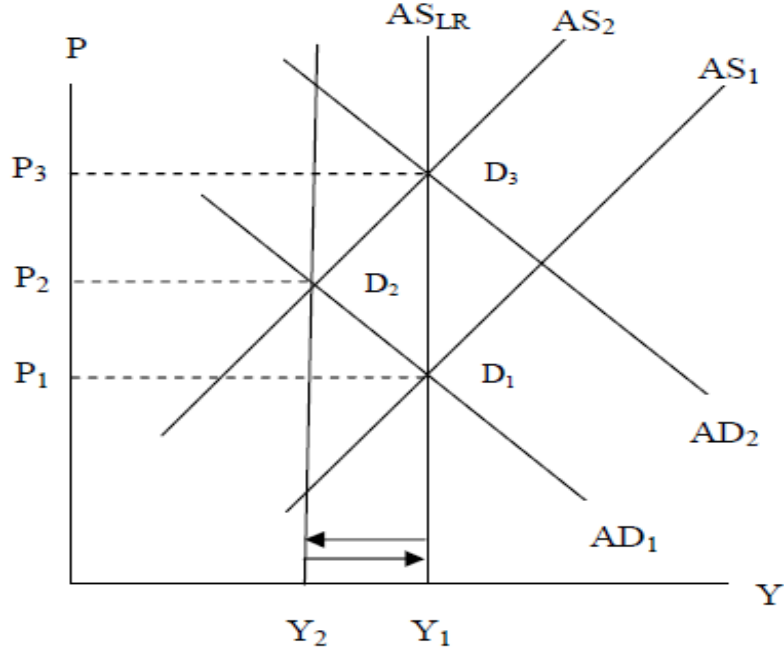
Maliyet enflasyonu tam istihdam düzeyinde üretimde kullanılan faktörlerin ve iş gücü maliyetinin artması ile birlikte fiyatlar genel seviyesi artışının sürekli olmasıdır. Emek, sermaye ve doğal kaynaklar üretim faktörleri, üretilen mal ve hizmetlerin maliyetini belirler. Fiyatların artmasıyla birlikte maliyetlerinin fiyatları da artmaktadır ve toplam arzın azalmasına neden olmaktadır (Yıldırım, 2014).

Sendikalar ücret artışı talep ettiği zaman işverenler verimliliği arttırmadan önce ücretleri arttırdıklarında ilk olarak maliyetler daha sonra fiyatlar ve ücretler arttığında maliyet enflasyonu söz konusu olmaktadır. Piyasadaki para arzı sabit kaldığı zaman fiyatların artmasıyla üretim seviyesi geriler ve istihdam düşer. İstihdam düştüğü zaman ortaya çıkan sosyal sorunlar nedeniyle piyasadaki para arzı artırılarak istihdam tekrar eski seviyesine döner ama fiyatlar yüksek seviyede kalır (Yerli, 2008).

Üretim faktörleri fiyatlarının artmasının başlıca sebepleri şöyledir (Topcu, 2010).

- İş gücüne olan talebin artmasıyla birlikte ücretler ve maliyetler yükselmektedir.
- Devletin belirlediği tarımsal ürünlere yüksek taban fiyat uygulaması ürün fiyatlarını ve firmaların maliyetlerini arttırmaktadır.
- İklim koşullarının kötü olması tarım ürünlerinin maliyeti arttırarak ürünlerin fiyatlarına yansımaktadır.
- Ekonomide devülasyon meydana geldiği zaman ülke parasının değeri düşmektedir ve ithal malların fiyatı artmaktadır. Bu durum iç piyasadaki malların fiyatların artmasına neden olmaktadır.

Şekil 2. Maliyet Enflasyonu

Şekil 2’de ekonomi D1 tam istihdam seviyesinde dengededir. Fiyatlar genel seviyesi P1, tam istihdamda milli gelir seviyesi Y1’dir. Örneğin, üretim maliyetlerinde meydana gelen bir artış toplam arz eğrisini olumsuz etkileyerek toplam arz eğrisinin AS1’den AS2’ye gelmesine neden olacaktır. Böylelikle denge D2 noktasında olacaktır. Fiyat P2’ye, milli gelir Y2’ye gelecektir. Ülkede eksik istihdam ve enflasyon durumu yani stagflasyon yaşanacaktır. Stagflasyon ile mücadelede toplam talep ya da toplam arz artırılarak önlem alınabilmektedir. Merkez bankası para arzını arttırdığı zaman toplam talep AD1’den AD2 konumuna gelmektedir. Denge noktası D3 milli gelir seviyesi ise tekrar Y1 konumuna ve fiyatlar genel seviyesi ise yükselmeye devam ederek P3 seviyesine gelmektedir (Topcu, 2010).

3.3. YAPISAL ENFLASYON

Yapısal enflasyon ekonomik yapının esnek olmaması nedeniyle özellikle az gelişmiş ülkelerde enflasyonun en önemli sebebi olarak belirtilmektedir. Ekonomik yapının katılığından dolayı belli sektörlerdeki üretim ve talebin değişmelerine az

zamanda ayak uyduramamasıdır. Uyum zamanlarının yavaş ilerlemesi kaynak sürekliliğinin düşük olması sermaye, döviz, işgücü yetersizliği gibi kaynaklanmaktadır. Ayrıca ekonomide talep fazlası olmamakta ve belli bir sektörün olan talep artışları üretimlerin artmasına neden olmamaktadır. Sektördeki ücretlerin ve fiyatların yükselmesini ortaya çıkarmaktadır. Aksi takdirde talebin azaldığı endüstrilerde ücret ve fiyat azalmaları meydana gelmez. Böylelikle talepteki artış ve ekonomik yapıdaki katılık nedeniyle meydana gelen fiyat ve ücret yükselmeleri, para arzının sürekli arttığı piyasalarda enflasyon ortaya çıkmaktadır (Erdaş, 2004).

Yapısal enflasyon, gelişmekte olan ülkelerde ekonomi tam istihdam düzeyine ulaşmaya çalışırken ülkedeki bilgi, teknoloji, hammadde ve enerji eksikliği gibi sebeplerden dolayı artan talebin karşılanamaması sonucunda fiyatlardaki artışın gerçekleşmesiyle oluşmaktadır (Yıldırım, 2014).

Enflasyon ile mücadelede alınan önlemlere rağmen ülkelerin uzun dönem enflasyon yaşamaları ve enflasyondan kurtulamamaları enflasyonun ülkelerin yapısal nedenlerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır (Çidem, 2013).

Yapısal enflasyonun başlıca nedenleri; gelişmekte olan ülke ekonomilerinin tarım faaliyetine bağlı olması ve tarımsal ürün arzının esnekliğinin düşük olması, üretim faktörleri arasında uyum olmaması, tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin verimliliklerinin farklı olması, nüfus artışının hızlı olması, dış ticaret dengesinin açık vermesi, köyden şehre göçlerin yaşanması, tasarruf ve yatırımların az olması ve kurumsal bozukluklar olarak belirtilmektedir (Çiftçi, 2015).

4. ENFLASYON TEORİLERİ

4.1. KLASİK YAKLAŞIM

Klasik yaklaşıma göre enflasyon, para arzının arttırılması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Ekonominin otomatik olarak tam istihdam seviyesinde dengede olacağını ve piyasadaki para miktarının fiyatlar genel düzeyini belirleyeceğini belirtmektedir. Klasik iktisatçılar, piyasadaki para miktarı ne kadar arttırılırsa fiyatlar genel düzeyinde aynı oranda artacağını savunmaktadır. Ayrıca ekonomiye devletin müdahalesinin gereksiz olduğunu düşünmektedirler (Çiftçi, 2015).

Klasik iktisatçıların enflasyon ile ilgili görüşleri ikiye ayrılmaktadır.

4.1.1. Miktar Teorisi ve Fischer'in Mübadele Denklemi:

Fischer'in mübadele denklemi para arzı ile fiyatlar arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Şöyle ki belli bir dönemde harcanan para miktarı satılan malların değerleri toplamına eşittir.

$$M.V=P.T$$

M: Para miktarı

V: Paranın dolaşım hızı

P: Fiyatlar genel düzeyi

T: İşlem hacmi

Yukarıdaki denkleme göre enflasyonun artmasının nedeni, piyasadaki para miktarının artması ya da paranın dolaşım hızının artması veya her ikisinin birlikte artmasıdır. Yani para miktarı artarsa fiyatlarda artmaktadır (Kılınç, 2013).

İşlem hacminin (T) değişmesi, ekonomik ve teknolojik büyümeye bağlı olduğundan dolayı kısa dönemde değişmesi zor olduğundan dolayı kısa dönemde sabittir. Paranın dolaşım hızı ise tüketime ve tüketicilerin alışkanlıklarına bağlıdır. Kısa dönemde değiştirilmesi zordur ve sabit kabul edilir. Böylelikle para miktarındaki artış fiyatlar genel seviyesini aynı oran aynı yönde etkilemektedir (Topcu, 2010).

4.1.2. Cambridge Denklemi: Cambridge yaklaşımı:

Fischer yaklaşımında olduğu gibi enflasyonu ekonomi tam istihdam seviyesindeyken para arzındaki artışın fiyatlar genel seviyesini arttırması şeklinde tanımlar. Cambridge yaklaşımı Fischer yaklaşımından farklı olarak para talebini öne çıkarmıştır. Bu yaklaşıma para tutumu yaklaşımı denilmektedir. Yani para harcanmak yerine geleceğin belirsizliğinden dolayı elde tutulur. Para talebi elde tutulacak paraya eşit olur. Bu yaklaşım aşağıdaki denklemlerle açıklanır;

$$M = k.PT$$

M; Piyasadaki para arzı

T; Ekonomideki reel işlem hacmidir.

k; Marshall k'sı yani paranın gelir dolaşım hızı olarak kabul edilir ve milli gelirden nakit olarak tutulan miktardır.

PT; Nominal milli gelir

kPT; nominal para talebi

Ekonomide işlem sayısı (T), ekonomi tam istihdamda olduğu için kısa dönemde sabittir. Paranın dolanım hızı (k), d kısa dönemde sabittir. Böylelikle para arzında meydana gelen artış aynı yönde fiyatlar genel seviyesini arttırır (Bilgili, 2014).

4.2. KEYNESYEN YAKLAŞIM

Keynesyen yaklaşımda fiyatlar genel düzeyini istihdam hacmi belirlemektedir. Para, işlem, ihtiyat ve spekülasyon güdüsüyle talep edilmektedir. Üretimde meydana gelen değişiklikler piyasadaki para arzını etkilerken, faiz ve yatırım harcamalarındaki değişiklikler ise fiyatları etkilemektedir. Keynesyen yaklaşımda gelirlerin sadece tüketime harcandığı belirtilmiştir. Ekonomide eksik talebin meydana gelebileceği ve böyle bir durumda bile ekonominin tam istihdam denge düzeyinin altında bir noktada dengede olabileceği belirtilmiştir. Eksik talebin düzeltilmesi ve herhangi bir istihdam düzeyinde dengeye ulaşmanın devletin yaptığı otonom harcamalar ile mümkün olabileceğini belirtmiştir. Otonom harcamalarının olması piyasadaki para arzını arttırmaktadır. Para arzındaki artış piyasadaki üretimi etkilemektedir. Para arzındaki meydana gelen farklılıkların üretimi etkilememeye başladığı zaman ekonomi tam istihdama ulaşmış demektir. Böyle bir durumda fiyatlar artmaktadır. Keynesyen yaklaşım bu durumu gerçek enflasyon olarak belirtmektedir (Alkan, 2004).

Keynesyen yaklaşımda para arzındaki hareketlenmeler faiz oranlarını ve yatırımları etkilemektedir. Para arzını parasal otorite sağlamalıdır. Faiz oranlarındaki artış kişileri fiyatlarının düşeceği beklentisi ile tahvil satın almaya yöneltmektedir. Böylelikle faiz oranlarında meydana gelen artış para talebinde meydana gelen azalışa

neden olmaktadır. Keynesyen yaklaşım para talebi ile faiz oranları arasında negatif ilişki olduğunu belirtmektedir (Cengiz, 2008).

Keynesyen yaklaşıma göre enflasyon talep fazlalığından kaynaklanmaktadır. Talep fazlalığının nedeni ise kısa vadede üretimin az olması yani arz yetersizliğidir. Enflasyonu piyasadaki toplam arz ile toplam talebin arasındaki dengesizlikten kaynaklandığını belirtmişlerdir. Keynesyen yaklaşım ayrıca enflasyona neden olarak arz yönlü artışlarında olabileceğini ve üretimde bulunanların üretimdeki mallarını arttırmak istemeleri sonucunda maliyet enflasyonunun ortaya çıkabileceğini belirtmiştir. Enflasyonun ortaya çıkmasını sağlayan unsurlar; para arzındaki artış, piyasadaki talep artışı, maliyet artışı ve dış ülkelere yansıyan fiyat artışlarıdır. Keynesyen yaklaşım enflasyon ile mücadelede yalnız para politikalarını yeterli görmemiştir. Maliye politikası ile para politikasının birlikte yürütülerek enflasyon ile mücadelede etkili olabileceğini kabul etmiştir (Akkılıç, 2010).

4.3. MONETARİST YAKLAŞIM

Monetaristler, klasik yaklaşımı savunan iktisatçılar gibi enflasyonun ortaya çıkmasının en önemli nedenini para arzındaki artışların olduğunu savunmuşlardır. Monetarist görüşe göre, piyasada oluşan fiyat düzeyinde tam istihdamı sürdürmek amacıyla iktisadi karar birimlerin para yaratmaya hazır olduğu için enflasyon devam etmektedir. Monetaristlere göre ekonomi dengede olduğu zaman piyasadaki para arzının tamamı emilmektedir. Bunun sonucunda fiyatlar genel seviyesinde artış olmaktadır. Dengede bir ekonomi ve düşük enflasyon oranı sağlamak için piyasadaki para miktarının her dönemde belli sabit bir hızla artırılmasıyla mümkün olmaktadır. (Temel, 2007).

Monetarist yaklaşımda enflasyon her zaman parasal olgu olarak adlandırılmaktadır. Enflasyonun nedeni bilindiği para arzındaki artışlara müdahalede bulunarak enflasyon ile mücadele edilebileceği belirtilmektedir. Bu sebeple monetarist yaklaşım enflasyon ile mücadele politikasını para arzı miktarına kontrollü yaklaşımı uygun bulmuştur (Çidem, 2013).

4.4. YAPISALCI YAKLAŞIM

Yapısalcı yaklaşıma göre enflasyon sürecinin incelenmesinde enflasyonist baskıların nedenleri ve enflasyonist sistemler arasında bir ayırım yapılması gerektiğini savunmuşlardır. Enflasyon yaşanan ekonomideki sorunlar; (Erdaş, 2004)

1. Sermaye, teknik, beceri ve işgücünün düşük olduğu ve sulama ulaşım sorunlarının yaşandığı ayrıca tarım ürünlerinin arzının artması karşısında talebin cevap vermemesi,

2. Dış ticaret dengesinin açık vermesi, az gelişmiş ülkelerde ithal ikameci sanayileşme, ülke ekonomisinin dış girdi bağımlısı durumuna gelmesi ve ihracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması ve karşılayamaması,

3. Kamu harcamalarının artması ve buna karşın vergi sistemindeki bozuklukların önemli derecede bütçe açıklarına neden olması,

4. Siyasal istikrarsızlıklar, rasyonel olmayan hükümetler ve kurumsal bozukluklar, sermaye ve para piyasalarının ilerlememiş olması, tasarruf ve yatırımların yeterli olmaması gibi ekonomik yapısal etmenler ekonomide enflasyonun yaşanmasına neden olmaktadır.

Yapısalcı yaklaşımı savunan iktisatçılara göre enflasyon, özellikle az gelişmiş ülkelerde ekonomik yapıdaki bozukluklardan kaynaklanmaktadır. Enflasyon ile mücadelede ekonomideki yapısal bozuklukların giderilmesinin etkin olacağı belirtmişlerdir. Yapısalcılar, ekonomideki fiyat istikrarını sağlamak için ekonomik kalkınmaya yönelik politikaların uygulanmaya konulması gerektiğini savunmuşlardır. Yapısalcı yaklaşım az gelişmiş ülkelerde yapısal aksaklıklar nedeniyle ortaya çıkan enflasyon ile mücadelede para ve maliye politikalarının etkin olmadığını düşünmektedir. Enflasyon, Klasik Yaklaşım ve Keynesyen yaklaşıma göre ülke tam istihdam seviyesindeyken para arzının artırılmasıyla oluşmaktadır. Monetarist yaklaşıma göre ise enflasyon, parasal nedenlerden kaynaklanmaktadır. Yapısalcı yaklaşıma göre enflasyon, az gelişmiş ülkelerde başta olmak üzere ülkelerdeki yapısal aksaklıklardan kaynaklanmaktadır (Saraç, 2009).

Enflasyonun yapısal sorun olduğunu savundukları için yapısalcılar, enflasyon ile mücadelede yapısal aksaklıkların giderilmesinin gerektiği ileri sürmüşlerdir. Yapısal sorunların giderilmesi için para ve maliye politikalarının gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerde yetersiz kaldığını savunmaktadırlar. Yapısalcılar, enflasyonu

ülkenin gelişmişlik düzeyi ile olduğunu belirtmektedir. Böylelikle ekonomik ve yapısal gelişmenin yani kalkınmanın sağlanması fiyat istikrarının sağlanmasına neden olmaktadır (Erdaş, 2004).

5. KREDİ KARTI HARCAMALARININ ENFLASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

5.1. KREDİ KARTLARI VE İKTİSAT TEORİSİ

Kartlı ödeme sistemlerinin kullanım sayısı ve harcama istatistiklerini incelersek son yıllarda gelişmekte ve yaygınlaşmakta olduğu sonucuna varmaktayız. Hayatın her alanında kendini gösteren kartlı ödeme sistemleri Türkiye Ekonomisine çeşitli katkılar sağlamaktadır. Kredi kartları, ülke ekonomileri açısından ticari faaliyetlerin canlandırılmasını ve bu canlılığın devamlı olmasını sağlayan araçtır. Kredi kartlarının kullanımındaki artış talebi arttırmaktadır. Fakat gerek iç piyasadaki üretim artışı, gerekse ithalat aracılığı ile arz yeterli düzeye ulaştığında piyasa optimum fiyatlarla dengelenecektir (Kara, 2011).

Teknolojinin gelişmesiyle, tüketiciler kredi kartı kullanarak dünyanın her yerinde milyonlarca marketten ve mağazadan nakit kullanmadan alışveriş yapabiliyor, eğlence yerleri seyahat acenteleri hizmetlerinden faydalanabiliyor, internette alışveriş siparişi verebiliyor, ihtiyaç duyduğu zaman dünyanın her yerinden nakit çekebiliyor. Kredi kartı kullanımı; bankalara saygınlık, riskin dağıtılması, düzenli olarak nakit akışı gibi imkanlar sağlarken tüketicilere de ihtiyaçlarını zamanında karşılama, ödemeleri zamana yayma kolaylığı sağlamaktadır. Sağlanan bu kolaylıklar tüketicilerin tüketim alışkanlıklarını değiştirebilmekte ve harcamalarını arttırabilmektedir (Altan, Göktürk, 2007).

Bankalar ekonominin para ve kredi ihtiyacını karşılayan kurumlardır. Merkez Bankası para arzını ekonominin para talebine, iktisadi ve sosyal politikanın hedeflerine göre ayarlamaya çalışır. Bireylerin harcama eğiliminin finansmanını genellikle bankalar karşılamaktadır. Bunun için çoğunlukla tüketici kredisi vererek dar ve sabit gelirli bireylerin harcamaları finanse edilmektedir. Böylece ekonomide mal ve hizmet piyasasının canlı tutulması ve toplum refahının artması hedeflenmektedir (Ezengin, 2009).

Kredi kartları günümüzde Türkiye’de de çok kullanılan tüketici harcama aracı olmuştur. Kredi kartları, kullanıcıların gelirin yanı sıra istediği zaman kullanılabilir kredi imkanı vermesi, nakit taşıma zorluklarına karşı çözüm olması, mal ve hizmet bedellerine taksitlendirme yapması gibi olumlu özelliklere sahiptir. Kredi kartı, kullanıcıların harcama tutumlarını değiştirmekte ve gelirlerinin üzerinde harcama yapabilme olanağı sunmaktadır (Başaran, Budak, Yılmaz, 2012).

Kredi kartı finansal sistem içinde önemli bir yere sahiptir. Kredi kartı kullanıldığında kullanıcının vadesiz mevduat hesabında bulundurma zorunluluğu yoktur. Ödeme yapıldıktan sonra karşı tarafın mevduat hesabında kullanıcının bankadan aldığı kredi nedeniyle artış olmaktadır. Böyle bir durum kredi ödemesi yapılanaya kadar piyasadaki kaydi paranın artması anlamına gelmektedir. Kredi kartı ile yapılan harcamalar para yaratılması mekanizması vasıtasıyla vadesiz mevduat hesaplarında artışa sebep olmaktadır. Bu durum para stokunun artmasına neden olmaktadır. Dar anlamdaki para tanımını ifade eden M1’in artmasına neden olan kaydi para artışı enflasyonist etkiyi oluşturmaktadır. Ayrıca kredi kart kullanımının yaygınlaşması para talebinde bir azalışa neden olmaktadır. Para talebindeki azalma ise fiyatlar genel seviyesinin artmasına neden olmaktadır (Yardımcı, 2006).

5.2. KREDİ KARTI HARCAMALARININ ENFLASYON ÜZERİNE ETKİSİ

Enflasyon, cari fiyatlar düzeyinde toplam talebin toplam arzı aştığı anlamına gelir. Ayrıca fiyatlar genel düzeyindeki artış olarak da tanımlanabilmektedir. Talep enflasyonu ve maliyet enflasyonu olarak iki farklı kaynağı bulunmaktadır. Talep enflasyonu talebin arzdan fazla olması sonucu fiyat artışı durumudur. Maliyet enflasyonu ise, maliyet artışı sonucu fiyatlarda artış olmasıdır. Enflasyon, para arzının ve paranın dolanım hızının artması sonucu oluşur. Kredi kartları kullanımı, üye işyerlerinin ödedikleri komisyonu tüketicilere yansıtmaları ya da kart harcamalarının artması piyasada enflasyonist etki yaratmaktadır (Bilgen, 2008).

Kredi kartları kullanıcılarına nakit kullanmadan kart limitlerinin verdiği ölçüde harcama olanağı sağlamaktadır, Kartların sağladığı taksitlendirme, indirim ve promosyon gibi avantajlar harcama eğilimlerinin artmasına neden olmaktadır. Toplam talep seviyesindeki artışlar karşısında toplam arzda artıyorsa milli gelir

artacaktır. Ama toplam talep karşısında toplam arz artmıyorsa talep fazlası nedeniyle fiyatlar genel seviyesi artarak enflasyon ortaya çıkmaktadır (Göksu, 2012).

Sonuç olarak kredi kartları, ekonomi açıdan ticari faaliyetlerin canlanmasını ve bu canlılığın devamını sağlayan araçtır. Kredi kartlarının kullanımındaki artışın talebi arttırması hem iç piyasadaki üretim artışı, hem de ithalat aracılığı ile arz yeterli düzeye ulaştığında piyasa optimum fiyatlarda dengelenmektedir (Kaya, 2009).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE 2009-2018 YILLARI ARASINDA İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KARTI KULLANIMI VE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

Bu bölümde 2009-2018 yılları arasında işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımını ve enflasyon arasında bir ilişkinin var olup olmadığı araştırılmaktadır. Öncelikle kredi kartı kullanımını ve enflasyon değişkenlerine ait konuyla ilgili literatür incelenmesine yer verilecektir. Daha sonra ekonometrik yöntem ile ilgili bilgi verilecek ve değişkenlere ait veriler analiz edilecektir.

1. ÇALIŞMANIN LİTERATÜR İNCELEMESİ

İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasındaki ilişki, sıkça çalışmalara konu olmamıştır. Araştırmacılar, çalışmaların bazılarında işlem tutarı bazında kredi kartı kullanım ile enflasyon arasındaki ilişkiyi ekonometrik olarak incelenmiş, bazılarında ise ampirik analiz yapılmadan teorik şekilde değişkenler arası etkilerden bahsedilmiştir.

1.1. İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KART KULLANIMI VE ENFLASYON İLİŞKİSİNİ ARAŞTIRAN YABANCI LİTERATÜR ÇALIŞMALARI

Kredi kartı kullanımı ve enflasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen yabancı çalışmalar aşağıda kısaca özetlenmiştir. Aşağıdaki çalışmalar kredi kartı kullanımını ve enflasyon değişkenleri arasındaki ilişkiyi ekonometrik olarak ele almamışlardır.

Geanakoplos ve Dubey (2009), çalışmalarında kredi kartlarının sayısı ile kullanımının artmasının piyasadaki paranın dolaşım hızını arttırdığını ve enflasyona neden olduğunu bahsetmişlerdir. Kredi kartı kullanımının artmasının ile piyasada nakit para kullanılmadan harcama imkanı sağlayarak tüketimi arttırıcı etkisi ile enflasyona neden olduğu vurgulanmıştır.

Raj (2010), çalışmasında kredi kartı kullanımının ekonomik etkilerini araştırmıştır. Son zamanlarda kredi kartına sahip olma moda ve sosyal statü haline gelmiştir. Kredi kartının borçlanma kültürünü teşvik ettiğini ve toplumdaki ekonomik eşitsizliğe zemin hazırlayarak enflasyona neden olduğundan bahsedilmiştir.

1.2. TÜRKİYE’DE İŞLEM TUTARI BAZINDA KREDİ KART KULLANIMI VE ENFLASYON İLİŞKİSİNİ ARAŞTIRAN LİTERATÜR ÇALIŞMALARI

İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasındaki ilişkinin incelenmesinde Türkiye için yapılmış olan çalışmalar şu şekilde sıralanabilir;

Yardımcı (2006), çalışmasında kredi kartı harcamaları ile enflasyon arasındaki ilişkiyi, Türkiye için araştırmıştır. 1994-2004 yılları arasından çeyrek dönem verilerini esas alarak eş bütünleşme ve hata düzeltme analizleri ile Granger nedensellik testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, kredi kartı harcamalarının artışının enflasyon üzerinde anlamlı ve pozitif bir etki ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

Uzgören ve vd. (2006), Türkiye’de kredi kartı ile yapılan harcamaları etkileyen unsurları incelemek için 1994-2004 yılları arasında çoklu regresyon analizi uygulamışlardır. Çalışmada enflasyonist ortamlarda kişilerin ihtiyaçlarını ertelemeyen cari harcamalarını arttırdıkları, kredi kartı kullanım cirosu ile enflasyon arasında doğru yönlü ilişki olduğu ancak yaşanan ekonomik krizlerin kredi kartı kullanım cirosu üzerindeki etkisinin ise ters yönlü olduğu sonucuna varılmıştır.

Arslan ve Yapraklı (2008), çalışmalarında Türkiye ekonomisi için 1983-2007 dönemine ait yıllık verileri kullanarak banka kredileri ile enflasyon ilişkisini eş bütünleşme, hata düzeltme ve Granger nedensellik testi ile incelenmiştir. Uzun dönemde enflasyonun banka kredilerini negatif etkilediği buna karşılık kısa dönemde banka kredilerinin enflasyonu pozitif etkilediği sonucuna varılmıştır.

Bilgen (2008), çalışmasında kredi kartlarının ekonomik etkilerinden bahsetmiştir. Kredi kartlarının milli gelir üzerine etkisini incelemek için milli gelirin alt kalemlerinden biri olan özel tüketim harcamaları ile ticari bireysel krediler ele alınmıştır. Ocak 2002 – Mart 2008 dönemi aylık verileri kullanılarak koentegrasyon

analizi ile Engle-Yoo üç aşamalı modelleme analizi yapılmıştır. Bu analiz sonuçları istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Tüketim harcamalarında meydana gelen bir artışın üretim ve istihdamı arttırarak milli geliri olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ari (2008), çalışmasında Türkiye'deki kredi kartı ile banka kartı kullanımının kişilerin nakit para miktarına etkisini 2002 Ocak - 2007 Aralık dönemi aylık verilerini regresyon analizi kullanarak En Küçük Kareler Yöntemi ile incelemiştir. Geleneksel para talebi modeline kredi kartı ile yapılan alışveriş işlemleri ve banka kartıyla yapılan nakit çekme işlemleri katılmıştır. Analiz sonucunda banka kartından yapılan nakit çekme işleminin reel dolaşımdaki para ile ilişkisinin negatif, kredi kartı ile yapılan alışverişlerin reel dolaşımdaki para ile ilişkisi pozitif bulunmuştur. Sonuç olarak çalışmada, kredi kartı ile yapılan alışveriş arttığında dolaşımdaki para miktarını arttırarak enflasyona neden olduğu anlatılmıştır.

Ezengin (2009), çalışmasında Ocak 1997 – Kasım 2008 arası aylık veriler kullanarak bireysel kredi kart kullanım miktarı ile enflasyon arasındaki ilişkiyi Granger nedensellik analizi ile incelemiştir. İnceleme sonucunda bireysel kredi kartları kullanım miktarından enflasyona doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisine ulaşılmıştır.

Göksu (2012), Türkiye'de kredi kartlarının temel makroekonomik değişkenler üzerine olan etkileri incelenmiştir. Milli gelir, enflasyon, vergi gelirleri, özel tüketim harcamaları ve paranın dolaşım hızı gibi temel makroekonomik değişkenler ele alınmıştır. Kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasındaki ilişki 2002-2011 yılları arasındaki aylık dönemleri kapsayan verilerle Granger nedensellik analizi ile incelenmiştir. Kredi kartı kullanımı ile enflasyon arasında ilişki olduğu belirtilmiştir. Enflasyon, paranın dolaşım hızı ve kredi kartı harcamalarına bakıldığında kredi kartı harcamaları enflasyona neden olmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ

Çalışmada yöntem olarak zaman serisi analizi kullanılmıştır. İlk olarak ele alınan verilerin durağanlığı Genişletilmiş Dickey-Fuller birim kök testi uygulanarak sınanmıştır. Daha sonra değişkenler arasında ilişkinin olup olmadığını belirtmek için

koentegrasyon testi yapılmıştır. Son olarak değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü belirlemek için Toda-Yamamoto nedensellik testi kullanılmıştır.

2.1. ZAMAN SERİLERİNDE DURAĞANLIK ANALİZİ

Zaman serisi verilerinin durağan olup olmadığını incelemek için birim kök testi uygulanmaktadır. Zaman serisi verilerinde birim kök var ise serilerde durağanlık söz konusu değildir. Ekonometrik çalışmalarda değişkenler arasındaki anlamlı istatistiksel ilişkilerin incelenmesi için serilerde birim kök olmaması diğer bir deyişle durağan olması gerekir. Durağanlık; zaman serisinin ortalamasının, varyansının ve kovaryansının zaman içinde aynı kalması durumudur. Zaman serilerini analiz etmek için durağanlık öncelikli koşuldur (Kaya, 2012).

Ekonometrik bir çalışmada zaman serisi verileri kullanarak değişkenler istatistiksel olarak anlamlı ve yapılan testler başarılı olabilir. Aynı zamanda zaman serisi verilerinde mevsimsel etki ve trend değeri var ise ekonometrik çalışmada veriler mevsim etkisi ve trend tarafından belirleniyor olabilir. Böyle bir durumda yalancı (spurious) regresyon ortaya çıkmaktadır. Böylelikle bu ilişki sahte bir ilişkidir (Sümer, 2013).

2.1.1. Birim Kök Testi

Zaman serisi verilerinin durağan olup ya da olmadıkları literatürde birçok yöntem kullanılarak test edilmektedir. Bunlar; Dickey-Fuller (1979), Genişletilmiş Dickey-Fuller (1981), Phillips Peron (1988), Kwiatkowsky Phillips Schmidt Shin (KPSS) (1992), Zivot Andrews (1992), Ng Perron (1997) gibi yöntemler söylenebilir.

Çalışmamızda Dickey- Fuller (DF) ve Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testlerine yer verilecektir.

2.1.1.1. Dickey-Fuller (DF) Birim Kök Testi

Dickey-Fuller testi (DF), zaman serilerinin durağanlığını analiz etmek için kullanılmaktadır. Bu testte zaman serilerinin durağan olmadığı ortaya çıktıktan sonra serinin durağan hale nasıl geleceği araştırılmaktadır. Öncelikle zaman serisinin trend tipinin belirlenmesi gerekmektedir. Bunun içinde Dickey-Fuller testi kullanılmaktadır. Dickey-Fuller testi zaman serisinin deterministik mi ya da stokastik

mi olduğu hakkında bilgi vermektedir. Eğer bir model belirsizlik durumu içermiyorsa ve ölçülebiliyorsa deterministik, eğer belirsizlik durumu ve olasılık içeriyorsa stokastik modeldir. Model deterministik ise trend değerinden ayrılır, stokastik ise fark alınıp durağan duruma getirilir (Sekman, 2007).

Dickey-Fuller testi istatistiğini hesaplamak için Y_t zaman serisinin durağan olduğunu ya da olmadığını anlamak için aşağıdaki denklem hesaplanır (Gujarati, 2009)

$$\Delta Y_t = \delta Y_{t-1} + u_t$$

$$\Delta Y_t = \beta_1 + \delta Y_{t-1} + u_t$$

$$\Delta Y_t = \beta_1 + \beta_2 + \delta Y_{t-1} + u_t$$

Y_t = Bağımlı değişken

β = Sabit terim

U_t = Hata terimi

H_0 : $\delta = 0$ ise birim kök vardır.

H_1 : $\delta < 1$ ise birim kök yoktur.

Eğer t istatistiğinin mutlak değeri Dickey-Fuller testinin mutlak eşitlik t değerinden büyükse zaman serisi durağan , t değeri eşik değerinin altında ise zaman serisi durağan değildir.

Dickey-Fuller birim kök testi hata terimlerin inistatiksel anlamda bağımsız olduğu ve sabit varyansın dahil olduğu varsayım olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden Dickey-Fuller testi analizinde hata terimlerinde korelasyon olmadığı ve sabit varyans durumunun geçerli olduğu belirtilmektedir (Yıldırım, 2013).

2.1.1.2. Genişletilmiş Dickey-Fuller (Augmented Dickey-Fuller ADF) Birim Kök Testi

Dickey-Fuller birim kök testinde durağanlık ve hata teriminde otokorelasyon sorununu gidermek için modele otokorelasyon sorununu çözecek kadar bağımlı değişkenin gecikmeli değeri ilave edilmelidir. Gecikmeli değer eklendikten sonra

Dickey-Fuller regresyon denklemi Genişletilmiş Dickey-Fuller denklemi halini almaktadır (Kaya, 2012).

Durağanlığı analiz etmek için en çok kullanılan yöntemlerden biri ADF birim kök testidir. ADF testi için modeller şöyledir (Elitaş, 2010):

$$\Delta y_t = \lambda y_{t-1} + a_t \sum_{i=1}^p \Delta y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (1)$$

$$\Delta y_t = a_0 + \lambda y_{t-1} + a_t \sum_{i=1}^p \Delta y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (2)$$

$$\Delta y_t = a_0 + \lambda y_{t-1} + \beta_1 t + a_t \sum_{i=1}^p \Delta y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (3)$$

(1) numaralı denklemde trend ve sabit terim yoktur.

(2) numaralı denklemde sabit terim mevcuttur.

(3) numaralı denklemde ise trend ve sabit terim vardır.

Yukarıdaki denklemlerde t trend değişkenini, Δ fark operatörünü, p gecikme uzunluğunu, e_t hata terimini ifade etmektedir.

ADF testinde bulunan t değeri, Dickey-Fuller'in hesaplayıp ve Mac Kinnon'ın geliştirdiği tablo değeri ile $y = 0$ hipotezinin analizi yapılmaktadır. Sıfır hipotezi serinin durağan olmadığını ve birim kök değeri taşıdığını savunurken, alternatif hipotez ise serinin durağan olduğunu belirtmektedir (Erbaykal, 2007).

2.2. ZAMAN SERİLERİNDE KOENTTEGRASYON (EŞBÜTÜNLEŞME) ANALİZİ

Zaman serisi değişkenlerinin bir ya da birkaç zaman serisine göre regresyonu bazı durumlarda anlamsız veya sahte sonuçlar verebilir. Buna sahte regresyon denilmektedir. Sahte regresyon ile mücadele etmek için zaman serilerinde koentegrasyon (eş bütünleşme) olup olmadığına bakılmalıdır. Eş bütünleşim tek tek durağan olmayan iki yada daha fazla zaman serisinin doğrusal sistematik hareketinin durağan olmasını ifade etmektedir. Birden fazla zaman serisinde eşbütünleşme olması aralarında uzun süreli istikrarlı ilişki olduğu anlamına gelmektedir (Gujarati, 2009).

2.2.1. ARDL (Autoregressive Distibuted Laf) Yaklaşımı

ARDL (Autoregressive Distibuted Lag) yaklaşımı, durağanlık dereceleri birbirinden farklı olan zaman serileri arasında eşbütünleşme araştırmasının uygulanamamasından dolayı Perasan vd. (1996), Perasan ve Shin (1995) ve Person vd. (2001) tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım eşbütünleşme analizlerinde serilerin durağanlık seviyelerinin farklı olması ile ilgili zorlukları çözerek değişkenler arasında uzun ve kısa dönemli ilişkilerin analizinde kullanılmaktadır. Birden çok değişkenli bir modelde eşbütünleşme analizi yapılırken serilerin bir kısmında I(0) , diğerlerinde ise birinci farklarında I(1) durağan olmaları halinde bu yaklaşıma başvurulmaktadır (Şoltan, 2009).

ARDL (Autoregressive Distibuted Lag) yaklaşımında öncelikle değişkenler arasında uzun dönemli ilişkinin olup olmadığı test edilmektedir. Daha sonra gecikme modellerinin en uygunu bulunarak kısa ve uzun dönem parametreler belirlenmektedir (Afşar, 2017).

ARDL koentegrasyon modeli şu şekildedir (Esen, Yıldırım ve Kostakoğlu, 2012):

$$\Delta y_t = \Psi_0 + \sum_{j=1}^m \Psi_{1j} \Delta y_{t-j} + \sum_{j=0}^m \Psi_{2j} \Delta X_{1t-j} + \dots + \sum_{j=0}^m \Psi_{kj} \Delta X_{kt-j} + \xi_1 Y_{t-1} + \xi_2 X_{1t-1} + \dots + \xi_k X_{kt-1} + u_t \quad (1)$$

(1) numaralı denklemde Δ değişkenlerin birinci farkını m değeri ise uygun gecikme uzunluğunu ifade etmektedir.

Denklemde bağımlı değişken serisinin farkı alınır. Birinci grupta bağımlı değişkenin dahil olduğu açıklayıcı değişkenlerin farkları ile gecikmeleri elde edilir. İkinci grupta ise bütün açıklayıcı değişkenlerin birinci gecikmeleri dahildir. Modelde eş bütünleşmenin araştırılması için ilk olarak modelin uygun gecikme uzunluğu belirlenir. Daha sonra model en küçük kareler yöntemi ile tahmin edilir.

Eşbütünleşmenin olup olmadığını analiz etmek için şu hipotezler kurulur:

$$H_0: \xi_1 = \xi_2 = \dots = \xi_k = 0 \quad \text{ise eş bütünleşme yoktur.}$$

$$H_0: \xi_1 \neq \xi_2 \neq \dots \neq \xi_k \neq 0 \quad \text{ise eş bütünleşme vardır.}$$

Bu hipotezlerin analizi için Wald testi ile F istatistiği kullanılır. Varılan test sonuçlarına göre eşbütünleşme var ise ilk olarak sınır testi için uygulanan modelin tanısal testleri yapılır. Daha sonra değişkenler arası ilişkiler ortaya çıkarılır.

Uzun dönem ARDL modeli şöyledir;

$$Y_t = \Psi_0 + \sum_{j=1}^m \Psi_{1j} \Delta y_{t-j} + \sum_{i=0}^n \Psi_{2i} \Delta X_{1t-i} + \dots + \sum_{i=0}^r \Psi_{ki} \Delta X_{kt-i} + u_t$$

Kısa dönem ARDL modeli şöyledir;

$$\Delta Y_t = \Psi_0 + \sum_{j=1}^m \Psi_{1j} \Delta y_{t-j} + \sum_{i=0}^n \Psi_{2i} \Delta X_{1t-i} + \dots + \sum_{i=0}^r \Psi_{ki} \Delta X_{kt-i} + \mu ecm_{t-1} + u_t$$

Uzun dönemli ilişki ARDL modelinden farklı olarak modele hata düzeltme terimi eklenmiştir. Bu terim uzun dönem ilişkiden kalan kalıntıların bir gecikmeli değerini ifade eder. Bu katsayı kısa dönemde ortaya çıkan dengesizliğin ne kadarının uzun dönemde düzeleceğini göstermektedir (Esen, Yıldırım, Kostakoğlu, 2012).

Kısa dönem ilişkilerde hata düzeltme terimi eklenmesinde kullanılan uzun dönem katsayılarının istikrarının ölçülmesinde Brown vd. (1975) tarafından geliştirilen Cusum ve CusumQ testlerinden faydalanılmaktadır. Cusum testi, katsayıların kararlılığını analiz eden bir testtir. Test değişkenler arasında yapısal kırılmanın olup olmadığını test etmektedir. Yapısal değişiklik ortaya çıktığında, kararlı regresyon modelinin katsayıları yapısal değişiklikten etkileneceklerdir. Katsayılarının kararlılığı bozulacaktır. Eğer katsayıların kararlı olduğuna karar verilirse yapısal değişiklik olmadığı, kararlı olmadıklarına karar verilirse yapısal değişikliğin olduğu ortaya çıkmış demektir. ARDL yaklaşımı ardışık hatalara göre yapılan bir testtir. Cusum Q testi ise Cusum testinden farklı olarak ardışık hataların karelerini dikkate almaktadır (Afşar,2017).

2.3. TODA-YAMAMOTO NEDENSELLİK TESTİ

Toda –Yamamoto nedensellik testi zaman serilerinin bütünleşme şartına uymadan değişkenler arasında nedensellik ilişkisini analiz eden bir yöntemdir. Toda-Yamamoto yöntemi, zaman serileri durağan olmasalar bile serilerinin düzey değerlerinin olduğu VAR modelinin ve standart Wald testinin analizde kullanılabileceğini göstermektedir. Bu yaklaşımın uygulaması iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada değişkenlerin en üst bütünleşme derecesi ve gecikme uzunluğu belirlenir. İkinci aşamada ise bütün gecikmiş katsayılarına değil Granger nedensellik üzerine sonuç çıkarmaya yönelik standart Wald testi uygulanmaktadır (Şoltan, 2009).

Toda-Yamamoto analiz yönteminde VAR modelinde gecikme sayısını k , modelde bulunan değişkenlerin maksimum bütünleşme derecesini d_{max} ile belirtilmektedir. Var modelinde bulunan gecikme sayısını modelde bulunan değişkenlerin maksimum bütünleşme derecesi kadar arttırmaktadır. Analizdeki gecikme uzunluğunun doğru olarak belirlenmesi çok önemlidir. Akaike, Schwarz ve Hannan Quinn gibi bilgi kriterleri ile gecikme sayısı belirlenir (Erbaykal, 2007).

1995 yılında Toda-Yamamoto, değişkenlerin bütünleşme sıralarını önemsemeyen Wald testi istatistiğini geliştirmiştir. Zaman serilerinde birim kökün bulunması asimptatik olarak standart olmayan dağılımı ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda Wald testi geçersiz olmaktadır. Toda-Yamamoto modeldeki gecikme uzunluğu k olan en yüksek bütünleşme sırasını $(k+d)$ gecikme yapısı ile tahmin ederek ve doğru gecikme uzunluğuna eklenen d gecikmesine karşı gelen katsayılar ihmal edilerek Wald testi uygulanır hale dönüşmektedir (Kasabalı, 2004).

Toda ve Yamamoto analizine göre değişkenlerin düzey derecelerinin kurulduğu denklemler şu şekildedir (Şoltan, 2009).

$$Y_t = \lambda_1 + \sum_{i=1}^k \beta_{1i} Y_{t-i} + \sum_{j=k+1}^{k+d_{max}} \beta_{1j} Y_{t-j} + \sum_{i=1}^k a_{1i} X_{t-1} + \sum_{j=k+1}^{k+d_{max}} a_{1j} X_{t-j} + \varepsilon_{1t} \quad (1)$$

$$Y_t = \lambda_2 + \sum_{i=1}^k \delta_{2i} X_{t-i} + \sum_{j=k+1}^{k+d_{max}} \delta_{2j} X_{t-j} + \sum_{i=1}^k \vartheta_{2i} Y_{t-1} + \sum_{j=k+1}^{k+d_{max}} \vartheta_{2j} Y_{t-j} + \varepsilon_{2t} \quad (2)$$

1. denklem için karar mekanizması ve hipotezler;

$$H_0 : \forall i \text{ için } a_{1i} = 0$$

$$H_a : \forall i \text{ için } a_{1i} \neq 0$$

H_0 hipotezinin reddi durumunda X'den Y'ye doğru nedensellik ilişkisi olmaktadır.

2. denklem için karar mekanizması ve hipotezler;

$$H_0 : \forall i \text{ için } \vartheta_{2i} = 0$$

$$H_a : \forall i \text{ için } \vartheta_{2i} \neq 0$$

H_0 hipotezinin reddi durumunda Y' den X' ye doğru nedensellik ilişkisi olmaktadır.

3. VERİ SETİ

Çalışmada 2009 - 2018 dönemini kapsayan aylık veriler kullanılarak analiz yapılacaktır. İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı verileri; Bankalararası Kart Merkezi'nden, enflasyon verileri; TÜİK' den alınmıştır. Çalışmanın uygulama kısmındaki ekonometrik analizler için E-views 10.0 programı kullanılmıştır. Değişkenlerin logaritmaları alınmış ve mevsimsellik etkisinden Moving Average Seasonal Adjustment metodu ile arındırılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Çalışmanın bu kısmında Türkiye'de enflasyon ve işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı arasındaki ilişkiye yönelik yapılan ekonometrik analizin sonuçları ortaya konulup yorumlanmaktadır.

4.1. BİRİM KÖK TESTİ SONUÇLARI

Çalışmadaki değişkenlerin durağanlık sınamaları ADF birim kök testi ile yapılmıştır. ADF birim kök testinin sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Tablo 2'deki serilerden KK ve TÜFE değişkenleri için birim kökün bulunduğu dair sıfır hipotezinin reddedilmediği yani bu değişkenin sabit-trendli seviye değerinde durağan olmadığı görülmektedir. KK ve TÜFE değişkenlerinin birinci farkı alındığında, birim

kök taşıdığı sıfır hipotezi %1 anlamlılık seviyesinde reddedilmiştir. Böylece KK ve TÜFE değişkenleri birinci farkında durağan I(1) hale gelmiştir. Diğer değişken M1'in ise birim kökün bulunduğu sıfır hipotezi reddedilir. Bu değişkenin sabit-trendli düzey değerinde durağan oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 2. Geliştirilmiş Dickey Fuller (ADF) Birim Kök Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	ADF TEST İSTATİSTİĞİ		SONUÇ
	Düzyey (Trend-Intercept)	Birinci Fark (Trend-Intercept)	
KK	- 1.233103 (3)	- 8.983340 (2)	I(1)
TÜFE	0.259580 (12)	- 6.084613 (11)	I(1)
M1	- 3.480609 (4)	-	I(0)

MacKinnon kritik değerleri; %1 düzeyinde - 4.048682, %5 düzeyinde -3.453601, %10 düzeyinde -3.152400

Optimal gecikme uzunluğu Akaike Bilgi Kriterine (AIC) göre hesaplanmış olup parantez içinde gösterilmiştir.

4.2. ARDL SONUÇLARI

Zaman serileri için durağanlık araştırılması yapıldıktan sonra işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ve M1 ile enflasyon değişkenlerinin bütünleşme derecelerinin farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Oluşturduğumuz modeldeki değişkenlerden M1 düzeyde durağan yani I(0) iken, TÜFE ve KK değişkenleri ise birinci farkında yani I(1) durağan hale gelmektedir.

Bütünleşme dereceleri aynı olmayan değişkenlere ait zaman serilerinde koentegrasyon (eşbütünleşme) ilişkisinin araştırılmasında, Pesaran ve Shin (1995), Pesaran vd. (1997) ile Pesaran vd. (2001) tarafından geliştirilen ARDL (Autoregressive Distributed Lag) yaklaşımı kullanılmaktadır. Bu analizin en önemli noktası, durağanlık düzeyleri farklı değişkenlerden bağımlı değişkenin I(1), bağımsız

değişkenlerden en az birisinin I(0) olmasıdır. Aksi takdirde tersi durumda yapılacak çalışmalarda koentegrasyon ilişkisi şüpheli değerlendirilecektir.

Çalışmamızda farklı bütünleşme derecelerine sahip KK I(1), M1(0) ve TÜFE I(1) değişkenleri için koentegrasyon (eşbütünleşme) ilişkisi, ARDL yaklaşımına göre analiz edilmeye uygundur. Bu analize göre hesaplanan F istatistiğinin %1 anlamlılık seviyesinde üst kritik değeri aştığı görülmektedir. Bu durumda bağımlı değişken KK ile bağımsız değişkenler TÜFE ve M1 arasında bir koentegrasyon ilişkisinin olduğu görülmektedir.

Tablo 3. KK, TÜFE ve M1 Değişkenleri İçin Koentegrasyon İlişkisinin

ARDL Yaklaşımına Göre Sonuçları

Bağımsız Değişken Sayısı (k)	F İstatistiği	%1 Anlamlılık Seviyesinde Kritik Değerler	
		Alt Sınır I(0)	Üst Sınır I(1)
2	84.84469	4.13	5

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Değişkenler arasında bir koentegrasyon (eşbütünleşme) olması nedeniyle uzun ve kısa dönem ilişkilerinin belirlenmesi için ARDL modeli oluşturulabilmektedir. ARDL modelinin oluşturulması için öncelikle maksimum gecikme uzunluğunun belirlenmesi gerekmektedir. Maksimum gecikme uzunluğunun nasıl belirlendiği Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Maksimum Gecikme Uzunluğunun Belirlenmesi

Gecikme Sayısı (m)	AIC	SC	HQ
1	-4.025865	-3.951361	-3.995656
2	-10.16869	-9.870671*	-10.04785*
3	-10.24533*	-9.723808	-10.03387
4	-10.13832	-9.393279	-9.836231
5	-10.11369	-8.900456	-9.622066
6	-10.02960	-8.588882	-9.445795
7	-9.923954	-8.255751	-9.247965
8	-9.902152	-8.006466	-9.133983
9	-9.831767	-7.708598	-8.971417
10	-9.745115	-7.394464	-8.792585
11	-9.636671	-7.058538	-8.591961
12	-9.710059	-6.904444	-8.573169

* Maksimum gecikme uzunluğunu sağlayan en k¼¼k kritik değer

Kaynak: Yazar tarafından AIC, SC ve HQ analiz sonuçlarına dayanılarak oluşturulmuştur. AIC: Akaike bilgi kiteri, SC: Schwarz bilgi kriteri, HQ: Hannan-Quinn bilgi kriteri'dir.

Maksimum gecikme uzunluğu 1'dir. Schwarz (SC) ve HQ kriterleri en k¼¼k kriter değeri 1 olarak ortak şekilde belirlemiřtir. Maksimum gecikme uzunluğunun 1 olarak tespit edilmesiyle KK 1 gecikmeli değerleri ile M1 ve T¼¼FE değişkenlerine ait ARDL (1,0,0) modeli tahmin edilmiştir. Tahmin edilen modele ait sonuęlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. ARDL (1,0,0) Modelinin Tahmin Sonuçları

Değişkenler	Katsayı	t-İstatistiği
C	0.052517	0.532634 (0.5954)
DLNKKSA(-1)*	-1.514875	-18.42062 (0.0000)
DLNTÜFESA**	-0.021085	-0.982002 (0.3282)
LNMIŞA**	-0.001706	-0.332239 (0.7403)

*Parantez içindeki değer P-olasılık olarak ifade edilmektedir.

Modelin uzun dönem katsayıları, beklenen işaretlere sahip ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir. Tahmin edilen ARDL (1,0,0) modelinin uzun dönem hesaplanan katsayıları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. ARDL (1,0,0) Hata Düzeltme Modelinin Uzun Dönem İlişkisini Gösteren Sonuçları

Değişkenler	Katsayı	T İstatistiği
DLNKKSA(-1)	-0.514875	-6.260791 (0.0000)
DLNESA	-0.021085	-0.982002 (0.3282)
LNMIŞA	-0.001706	-0.332239 (0.7403)
C	0.052517	0.532634 (0.5954)

Tablo 7. ARDL (1,0,0) Modelinin Uzun Dönem Hesaplanan Katsayıları

Değişkenler	Katsayı	t-İstatistiği
DLNTÜFESA	-0.013919	-0.983322 (0.3276)
LNMI1SA	-0.001126	-0.332363 (0.7402)
C	0.034668	0.533033 (0.5951)

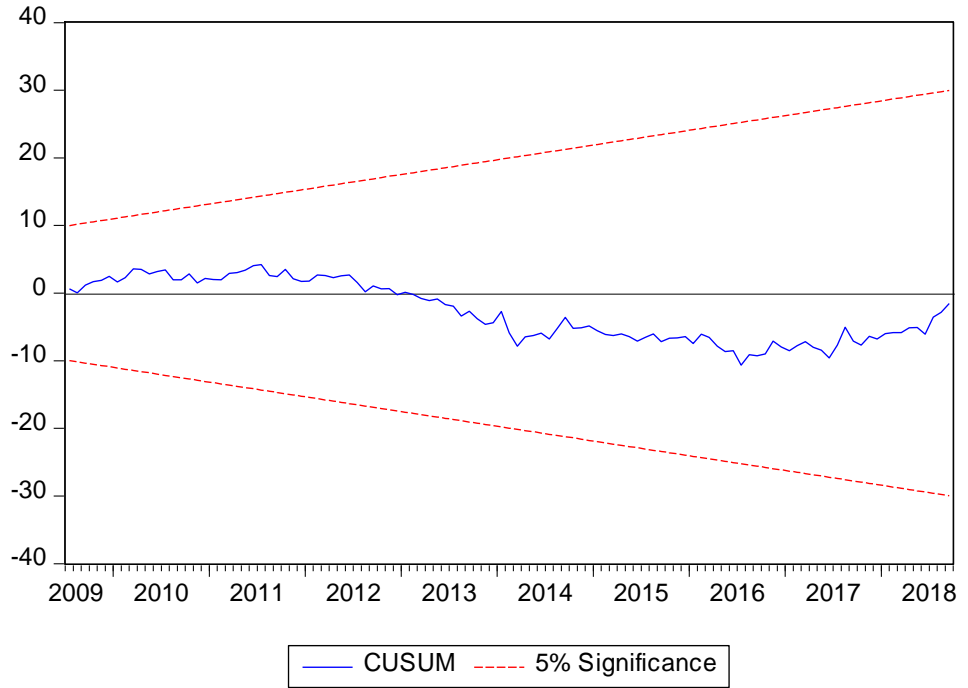
*Parantez içindeki değer P-olasılık olarak ifade edilmektedir.

Tablo 7'deki ARDL (1,0,0) hata düzeltme modelinin uzun dönem ilişkisini gösteren sonuçlara göre hata düzeltme modeli aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

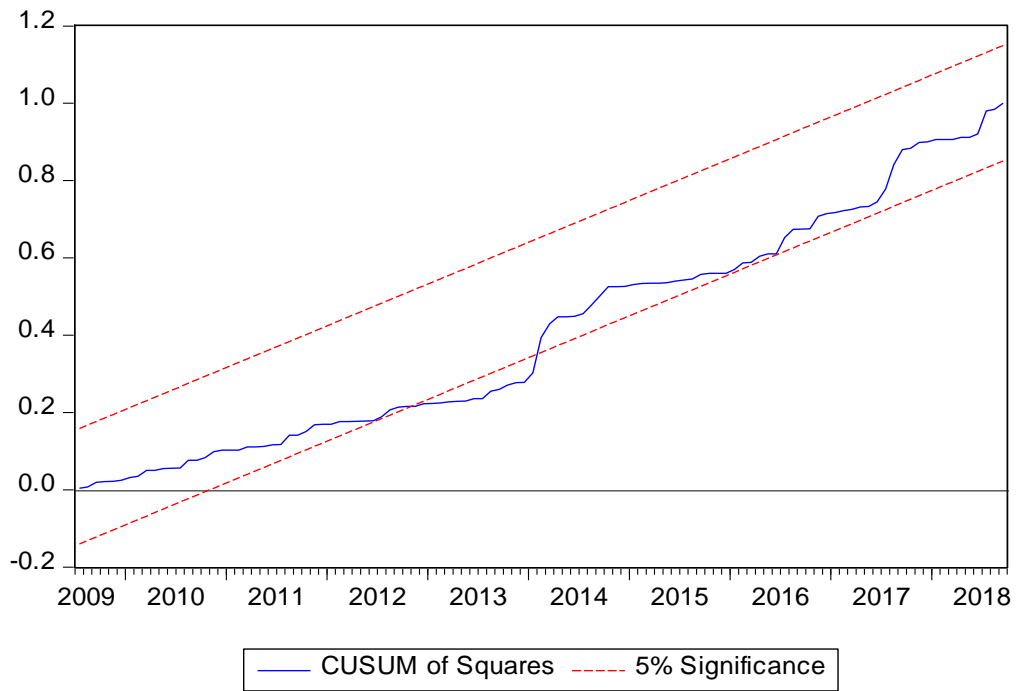
$$ECM = DLNKKSA - (-0.0139*DLNESA - 0.0011*LNMI1SA + 0.0347)$$

Değişkenlerin uzun dönem parametrelerinin istikrarını analiz ederken, kısa dönem dinamiklerinin de ele alınması gerekmektedir. Bunun için kısa dönem dinamiklerine ait hata düzeltme teriminin hesaplanmasında kullanılan uzun dönem katsayılarının istikrarının analiz edilmesinde CUSUM ve CUSUMQ testleri de yapılmıştır. Bu testler,şekil 3'te ve şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 3. CUSUM Testi Sonucu

Şekil 4. CUSUM Q Testi Sonucu

CUSUM ve CUSUMQ testlerinin sonuçlarını gösteren grafiklere bakıldığında değişkenlerin kısa dönem dinamiklerine ait hata teriminin oluşturulmasında kullanılan uzun dönem katsayıları %5 anlamlılık düzeyini belirten sınırlar içinde kalmaktadır. Çalışmada incelenen dönem itibarıyla işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı, para arzı ve TÜFE değişkenlerinin uzun dönem katsayılarının genel olarak istikrarlı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

CUSUM Q grafiğinde 2012 (12.) ve 2014 (1.) ayları arasında istikrarın sapma gösterdiği görülmektedir. 2007 yılının ortalarından itibaren dünyada ortaya çıkan küresel kriz, Türkiye’de de etkili olmuş ve büyüme rakamlarında önemli düşüşler yaşanmıştır. 2012 yılında ihracattaki yüksek artışa rağmen özel tüketim ve yatırımlarda tahmin edilenden daha fazla bir daralma yaşanması, iç ve dış talebi dengelemek için uygulanan önlemlerle 2012 yılında ve 2013 yılı ilk üç çeyrekte büyüme hızı yavaşlamıştır. Aynı dönemde yıllık enflasyonun özellikle TÜFE’nin 6.1’den 2013 sonunda 7.1’e yükseldiği dikkate alındığında bu sapmaların nedenleri yorumlanabilir.

4.3. TODA-YAMAMOTO NEDENSELLİK TESTİ SONUÇLARI

Çalışmamızda Toda-Yamamoto nedensellik testinin ilk aşaması olarak işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı, para arzı ve TÜFE verilerinin düzey değerleri kullanılarak standart VAR modeli belirlenmiştir. VAR modeli belirlenirken gecikme uzunluğunun seçiminde Akaike (AIC), Schwarz Bayesian (SBC) ve Hannan ve Quinn (HQC) bilgi kriterleri dikkate alınmıştır. Bilgi kriterleri 1 gecikmeyi gösterdiği için standart VAR modelinin gecikme uzunluğu da 1 olarak belirlenmiştir.

Toda-Yamamoto nedensellik testinin ikinci aşamasında ise değişkenlere ait zaman serilerinden işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı $I(1)$, para arzı $I(0)$ ve TÜFE $I(1)$ olduğu için entegrasyon derecesi (dmax) 1 olarak belirlenmiştir. Entegrasyon derecesi (dmax), standart VAR modeline ilişkin gerçek gecikme uzunluğu 1’e eşittir. Dolayısıyla standart VAR modeline entegrasyon derecesi (dmax) ilave edilerek gecikme uzunluğu 2’ye yükseltilmiştir.

Gecikme uzunluğu değiştirilerek oluşturulan yeni VAR modeli Seemingly Unrelated Regression (SUR) yöntemi ile tahmin edilmiştir. SUR yönteminin kullanılmasının nedeni, model tahmini kısmında tahmin edilen nedensellik analizine

yönelik denklemlerin hata terimlerindeki heteroskedastisiteyi (değişen varyans) ve hata terimleri arasındaki korelasyonu (otokorelasyon) dikkate almasıdır.

Yukarıdaki açıklamalardan sonra olarak işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı, para arzı ve TÜFE değişkenleri için Toda-Yamamoto nedensellik testinin sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Toda-Yamamoto Nedensellik Testinin Sonuçları

Bağımlı Değişken	MWald Test İstatistikleri			Nedensellik Yönü
	$\ln KK$	$\ln TÜFE$	$\ln MI$	
$\ln KK$	-	0.014789 (0.9032)	0.025805 (0.8724)	$\ln TÜFE \not\rightarrow \ln KK$ $\ln MI \not\rightarrow \ln KK$
$\ln TÜFE$	0.023002 (0.8795)	-	-	$\ln KK \not\rightarrow \ln TÜFE$
$\ln MI$	2.527602 (0.1119)	-	-	$\ln KK \not\rightarrow \ln MI$

*Tabloda verilen istatistikler, χ^2 değerleridir. Parantez içindeki değerler ise P-olasılık değerleridir.

MWald testi sonuçlarına göre işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı, para arzı ve TÜFE değişkenleri arasında bir nedensellik ilişkisi tespit edilememiştir. Dolayısıyla işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımında meydana gelebilecek bir değişiklik TÜFE’yi ve para arzını etkilemezken, TÜFE’deki ve para arzındaki bir değişikliğin de işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımını etkilemediği sonucu ortaya çıkmıştır.

SONUÇ

Kredi kartları para yerine kullanıldığından ekonomi üzerinde çeşitli etkileri bulunmaktadır. Kredi kartları kullanımı arttıktan sonra tüketiciler alışverişleri kartla ödemeyi tercih etmektedirler. Bu durum ikidite paraya olan ihtiyacın azalmasına neden olan bir unsur olmuştur.

Kredi kartı harcamaları ile tüketiciler üzerlerinde nakit para taşımadan, ileride elde edecekleri gelirlerini bugünden harcayabilmektedirler. Kredi kartı ile yapılan harcamalarda taksit seçeneğini kullanan tüketiciler lüks mal ve hizmetlere olan talepleri arttırabilmektedirler.

İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ile makroekonomik değişkenlerin özellikle de enflasyon ve para arzı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısı çok az olduğundan, bu çalışmanın literatüre katkı yapacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda, Türkiye'nin 2009-2018 dönemine ait aylık verileri kullanılarak işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı, para arzı ve enflasyon değişkenlerinin arasındaki ilişkiyi incelemek için ARDL (Autoregressive Distributed Lag) yaklaşımı ve Toda-Yamamoto nedensellik testi kullanılmıştır.

Türkiye'de 2009-2018 döneminde işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı, para arzı ve enflasyon değişkenleri arasında eşbütünleşme bulunmuş fakat bu değişkenlerin birbirlerine doğru bir nedensellik ilişkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. İncelenen dönem için enflasyonu etkileyen faktörlerin sadece işlem tutarı bazında kredi kartı kullanımı ve para arzı olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durumda Türkiye'de belirtilen dönemde gerçekleşen enflasyonun ortaya çıkış nedeni önem kazanmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin o dönemde içinde bulunduğu konjonktüründe detaylı incelenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ö. (2009). *Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'na Göre Kart Sahibinin Korunması*. (Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Açıkgül, A. (2007). *Kredi Kartı Sözleşmeleri*. (Yayınlanmış YL Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Afşar, Y. (2017). *Türkiye'de Telekomünasyonun Gelişimi ve Talebin ARDL Yaklaşımı İle Analizi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Aktaş, C. (2009). *Türkiye'nin İhracat, İthalat ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik Analizi*. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 18(2), 35-47.
- Akyazı, H. ve Artan, S. (2004). *Türkiye'de Enflasyon- Enflasyon Belirsizliği İlişkisi ve Enflasyon Hedeflemesinin Enflasyon Belirsizliğini Azaltmadaki Rolü*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, *Bankacılar Dergisi*, S:48, 3-17.
- Alkan, F. (2004). *Enflasyon ve İstikrar Programları*. (Yayınlanmış YL Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ari, G. (2008). *Kredi Kartı Kullanımının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri*.(Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, İ. ve Yapraklı, S. (2008). *Banka Kredileri ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz (1983-2007)*. İstanbul Üniversitesi, *Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, Sayı 7, 88-103
- Atay, F. , G. (1993). *Kredi Kartları ve Türkiye'de Kredi Kartı Uygulamalarının Nakit Para Talebi Üzerindeki Etkileri*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Aydın, N. (2010). *Türkiye'de 1999-2008 Yılları Arasında Enflasyon ve Krizlerin Banka Kredileri Üzerine Etkisi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

- Aydoğan, E. (2004). *1980'den Günümüze Türkiye'de Enflasyon Serüvenleri*. Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 11(1), 91-110.
- Başaran, B. , Budak, G., S. ve, Yılmaz, H. (2012). *Kredi Kartlarının Rasyonel Kullanımını Etkileyen Bireysel Faktörler*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF Dergisi, 7(2), 67-93.
- Bilgen, B.(2008). *Kredi Kartı Kullanımının Ekonomi Üzerine Etkilerinin Analizi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bilgili, B. (2014). *Makro İktisat Ders Notları* (4. Baskı). İstanbul: İkinci Sayfa Yayınları.
- Bilgin Hüseyin M., Kartal F. (2009). *Türkiye'de Enflasyon ve Bankacılık Sektörü Kredileri (2002-2008)*. Maliye Finans Yazıları Dergisi, Cilt 23, 65-78.
- BKM, (2015). *İşlem Tutarı Bazında Kredi Kart Kullanım Verileri*, https://bkm.com.tr/yerli_ve_yabanci_kredi_kartlarinin_yurt_ici_kullanimi/, (Erişim: 12.10.2015).
- Cengiz, V. (2008). *Keynesyen ve Moneterist Görüşte Parasal Aktarım Mekanizması: Bir Karşılaştırma*. Kocaeli Üniversitesi İİBF Dergisi, 22(1), 115-127.
- Çakır, A. (2002). *Türkiye'de Kredi Kartlarının Ekonomi Üzerindeki Etkileri ve Kullanımına İlişkin Bir Araştırma*. (Yayınlanmış YL Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Çeker, M. (1992). *Kredi Kartı Uygulaması ve Karşılaşılan Sorunlar*. Türkiye Bankalar Birliği Yayını, Sayı:10.
- Çırpan, B. (2000). *Kredi Kartları* (1. Bakı). İstanbul: Ceren Yayınevi.
- Çidem, Y. (2013). *Enflasyon – Enflasyon Belirsizliği ve Merkez Bankası İlişkisi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Çiftçi, E. (2015). *Türkiye'de Enflasyon İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Ampirik Bir Uygulama (1980-2014)*. (Yayınlanmış YL Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Dağalp, A. (2007). *Müşteri Bağımlılığı Yaratılması Sürecinde Satış ve Karlılığın Arttırılması Çabaları Kapsamında Bankaların Kredi Kartları Pazarı Faaliyetlerine Göre Bir Araştırma*. (Yayınlanmış YL Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Demir, M. Ve Ersan, S. (2008). *Kamu İç Borçlanmasının Büyüme, Faiz ve Enflasyon Oranı Üzerindeki Etkileri*. Elektronik ve Sosyal Bilimler Dergisi, 7(25), 170-196.
- Dinler, Z. (2012). *İktisada Giriş (18. Baskı)*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Elitaş, B. , L. (2010). *Hisse Senedi Getirileri İle Makro Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Zaman Serisi Analizi*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Esen, E. , Yıldırım, S. , Kostakoğlu F. S. , (2012). *Feldstein- Horiako Hipotezinin Türkiye Ekonomisi İçin Sınanması: ARDL Modeli Uygulaması*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF Dergisi, 7(1), 251-267.
- Erbaykal, E. (2007). *Türkiye’de Ekonomik Büyüme Döviz Kuru Cari Açık Üzerinde Etkili midir? Bir Nedensellik Analizi*. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 3(6), 81-88.
- Erdaş, H. (2004). *Enflasyon ve Para Arzının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkisinin Analizi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Erdoğan, S. , Yıldırım, Ç. ve Güneş, H. (2010). *Enflasyon Hedeflemesi Stratejisi Makro Ekonomik Performans Üzerinde Etkili midir?* Maliye Dergisi, S:159, 103-118.
- Ezengin, M. (2009). *Tüketici Kredileri ve Kredi Kartları Kullanım Miktarları ile Enflasyon İlişkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gelmez, E. (2010). *Kredi Kartları ve Kredi Kartlarının Hukuki Niteliği*. (Yayınlanmış YL Tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Gujarati, D. N. (2009). *Temel Ekonometri (6. Baskı)*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

- Güneş, Ş. ve Konur, F. (2013). *Türkiye Ekonomisinde Dışa Açıklık ve Enflasyon İlişkisi Üzerine Amprik Bir Analiz*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 8(2), 7-20.
- Göksu, S. (2012). *Türkiye’de Kredi Kartı Kullanımının Temel Makro Ekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkileri*. (Yayınlanmış YL Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Göktaş, Ç. (2006). *Kredi Kartları Hukuku ve Bankacılık Uygulaması*. (Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Harman, O. (2007). *Enflasyon ve Büyüme Etkileşimi*. (Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kara, S. (2011). *Türkiye Ekonomisinde Kredi Kartlarının Marka Konumlandırılması: Bir Uygulama Örneği*. (Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karabulut, N. (2008). *Türkiye’de Kredi Kartları Uygulaması ve Kredi Kartı Kullanımının İncelenmesi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karpuz, E. (2012). *Ödeme Sistemleri ve Araçlarının Artan Kullanımı: Kredi Kartı Kullanımının Para Politikası Etkinliğine Etkisi*. (Uzman Yeterlilik Tezi). TCMB Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kaya, A. (2012). *Mali Sürdürülebilirlik: Teori ve Türkiye Uygulaması*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, F. (2009). *Türkiye’de Kredi Kart Uygulaması*. Türkiye Bankalar Birliği, Yayın no:263.
- Kaya, F. (2009). *Kredi Kartları* (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Kaya, Z. (2007). *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Bağımsızlığı ve Enflasyon İlişkisi*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kılınç, Z. (2013). *Türkiye’de Ekonomik Büyüme, İşsizlik, Enflasyon Arasında Nedensellik Analizi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kızılot, Ş. , Kılıç, C. ve Tokatlıoğlu, İ. (2014). *Kartlı Ödemelerin Ekonomik Faydaları* (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kurnaz, Ö. (2009). *Türkiye’de Enflasyon ve Büyüme İlişkisi 1987-2006 Dönemi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kükreler, N. (2006). *Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Sosyal ve Ekonomik Faktörlerin Analizi: Burdur İli Örneği*. (Yayınlanmış YL Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Künç, S. (2011). *Enflasyon Teorileri*. (Yayınlanmış YL Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Maktal, D. (2004). *Türkiye’de Vergi Enflasyon İlişkisi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Mankiw, N. (2010). *Makro Ekonomi* (1. Baskı). Ankara: Elif Yayınevi.
- Özçiftçi, Ö. (2007). *Türkiye’de Enflasyon Dinamikleri: Var Analizi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altan, G. ve Göktürk, E. (2007). *Türkiye’de Kredi Kartlarının Toplam Özel Nihai Tüketim Harcamalarına Etkisi: Bir Çoklu Regresyon Analizi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 18, ss.36-48.
- Özkul, F. ve Taşpınar G. (2010). *Kredi Kart Kullanımı ile Kullanılabilir Gelirin Tüketim Üzerindeki Etkisi ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Ampirik Çalışma*. Bahçeşehir Üniversitesi Muhasebe ve Finansman Dergisi, sayı:47, ss.138-153.
- Parasız, İ. (2009). *Para Banka ve Finansal Piyasalar* (9. Baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Parasız, İ. (2011). *Merkez Bankacılığı ve Para Politikası* (1. Baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi.

- Sekman, Y. (2007). *Türkiye’de Enflasyon ve Enflasyon Belirsizliğinin Nedensellik Analizi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saraç, B. (2009). *Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama (1988-2007)*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sümer, K.K. (2013). *Ekonometriye Giriş*. İstanbul: Beşir Kitapevi.
- Şahin, H.(2006). *Makro İktisat* (1.Baskı). İstanbul: Ezgi Kitapevi.
- Şoltan, T. (2003). *Enerji Tüketimi İle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Granger, Toda-Yamamoto ve ARDL Testleri ile İncelenmesi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TCMB,(2017).*Para Arzı Verileri*,<https://evds2.tcmb.gov.tr/dex.php/>,
(Erişim: 2.04.2017).
- Temel, S. (2007). *Enflasyon Hedeflemesinin Türkiye’de Uygulanabilirliği*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Topcu, M. (2010). *İşsizlik ve Enflasyon Arasındaki İlişkilerin Analizi: G8 Ülkeleri Üzerine Araştırma*. (Yayınlanmış YL Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tufanoğlu, İ. (2014). *Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçları*. (Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tugay, O. ve Başgöl, N. (2007). *Önemli Bir Finansman Kaynağı Olarak Kredi Kartları: Kredi Kartlarının Kart Sahiplerinin Harcamalar Üzerindeki Etkisini Belirtmeye Yönelik Burdur İlinde Bir Araştırma*. Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 12(3), 215-226.
- Tuna, K. ve Bektaş, H. (2013). *Kredi Hacminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Rolünün İncelenmesi: Türkiye Örneği*. İstanbul Üniversitesi Journal of Financial Researches and Studies, 5(9) , 139-150.

- Turan, S. (2010). *Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkileri: Türkiye Üzerine İncelemeler*. (Yayınlanmış YL Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Turhan, E. (2007). *Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği*. (Yayınlanmış YL Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- TÜİK, (2016). *Enflasyon Verileri*, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1014, (Erişim: 13.12.2016).
- Tümay, E. (2009). *Temel Ekonomi*: Beta Yayınevi.
- Ulaş, S. (2010). *Enflasyon ve Döviz Kurunun Hisse Senedi Piyasası'na Etkileri, İMKB'de Uygulaması*. (Yayınlanmış YL Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uluatam, Ö. (1981). *Enflasyon ve Devlet Gelirleri*. (1963-1978). Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:462.
- Uzgören, N. , Ceylan G. ve Uzgören E. (2007). *Türkiye' de Kredi Kart Kullanımını Etkileyen Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Model Çalışması*. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 4(2), ss.247-256. Manisa.
- Yardımcı, M. (2006). *Türkiye'de Kredi Kartlarının Enflasyon Üzerine Etkisi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Yerli, B. (2008). *Ekonomik Beklentilerin Enflasyon Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği*. (Yayınlanmış YL Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyurt, F. (2014). *Bölgesel Enflasyon Yakınması: Türkiye Örneği*. Pamukkale Üniversitesi, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 14(2), 305-314.
- Yıldırım, S. (2013). *Türkiye'de Para ve Sermaye Piyasalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Yıldırım, K. , Karaman, D. ve Taşdemir M. (2009). *Makro Ekonomi: Seçkin Yayın*.
- Yıldırım, Y. (2014). *Enflasyon ve Faiz Oranı İlişkisi: Türkiye’de Fisher Etkisinin Geçerliliği*. (Yayınlanmış YL Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, E. (2000). *Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri* (1. Baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Yılmaz, V. ve Karpat, G. (2007). *Kredi Kartlarına İlişkin Algının Müşteri Memnuniyeti ve Sadakati Üzerine Etkisi. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 44(513), 83-94.
- Yiğit, E. P. (2005). *İşçi Gelirleri ve Büyümedeki Çevrimler Arasındaki İlişki*. (Uzman Yeterlilik Tezi). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ankara
- Yiğit, N. (2006). *Enflasyon Hedeflemesi*. (Yayınlanmış YL Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yiğit, N. (2013). *Türkiye’de Kamu Harcamaları Enflasyon İlişkisinin Analizi (1990-2012)*. (Yayınlanmış YL Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Zengin, F. (2012). *Fiyat İstikrarının Sağlanmasında Enflasyon Hedeflemesi Stratejisi ve Türkiye Örneği*.(Yayınlanmış YL Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zöhre, N. (2008). *Kredi Kartınının Hukuki Yapısı*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.